

ELOFIZETÉS

HELYBEN
 Egész évre . . . 26— korona.
 Fél évre . . . 14— korona.
 Negyed évre . . . 7— korona.
 Egy hónap . . . 3— korona.

VIDEKEN
 Egész évre . . . 32— korona.
 Fél évre . . . 18— korona.
 Negyed évre . . . 9— korona.
 Egy hónap . . . 4— korona.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Rézvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő
Stauber József.

Péntek, szeptember 1.

Herkules fürdőtől keletre visszavert román támadások.

Budapest, augusztus 31. (Hivatalos.)
 A főhadiszállásról jelentik:

Keleti hadszíntér:

A Herkules fürdőtől keletre fekvő magaslatokon román támadásokat visszavertünk. A csíki hegyekben küzdő os. és kir. csapatok a Csík-szeredától nyugatra fekvő magaslatokon levő új állásokba vonultak. Egyébként a magyar harcvonalon az ellenség tüzérése számos helyen fokozott tevékenységet fejtett ki.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

Nincs nevezetesebb esemény. Hő-fer altábornagy, a vezérkari tönök helyettese.

Tüzérségi harcok az egész orosz fronton.

(Ludendorfi neve a hivatalos jelentés alatt.)

Berlin, augusztus 31. (Hivatalos.)
 A nagy főhadiszállás jelenté:

Nyugati hadszíntér:

Az Armentiers felett és alatt húzódó arcvonalszakaszon az ellenség élénk tevékenységet fejtett ki. Heves tüzeléssel megkísérelt rajtaütések kapcsán előremenő felderítő osztagait visszautasítottuk. Rochlincourtnál (Arasztól északra) egy német járőr az angolok árkába több foglyot ejtett. A Somme mindkét oldalán a tüzharc továbbra is nagy hevességgel folyik. Utólagos jelentés szerint tegnap reggel Martinpuicntól délre elveszett az ellenséges állások felé előugró egyik árkunk. A Maas területen, Fleury mellett vívott kisebb kézigránatharcoktól eltökintve, nyugalom uralkodott.

Keleti hadszíntér:

Rigától nyugatra, a dűnaburgi hídtónél, a Stocnod ivben, Koveltől délkeletre, Lucktól délnyugatra és Bothmer grót tabornok hadseregének egyes szakaszain élénk tüzérségi harcok folytak. A Kárpátokban a Kukul hegy elfoglalásánál egy tiszt és 199 tónyi légénység jutott fogságunkba. Az ellenség ellentámadásait ut visszavertük. A lucki és torenyi katonai telepek ellen légi támadásokat intéztünk, amelyek alkalmával repülőnk három ellenséges repülőgépet lelőttek. Egy harmadikat

Tárjuk ki szívünket!

Arad, augusztus 31.

Bágyadt tekintetű, gyűrött arcu, szakadt ruhájú emberek ezrei tolonganak az aradi vasuti állomáson és végig hömpölyögnek a széles utcák során. Minden vagyonuk: a rajtuk lévő gunya és a szemükben égő láng: a reménység piros tüze, hogy lesz még ez másképen is s hogy amíg hadseregünk megtisztítja az ellenség bocskorától megfertőzött erdélyi földet, ők. — a menekültek — az idegenben is meleg otthonra találhatnak. Az aradi közönség torró lelkesedésének már eddig is bizonyítékát adta, mert a menekülő testvéreket magyar lelke minden szeretetével halmozta el. Az átutazó riadt embertömegeket pénzzel, élelemmel látta el a vasuti állomáson. Sajnos, azonban ma már nem szabad ezen a ponton maradnia a hazafias áldozatkészségnek.

Egyre jobban gyarapodik a száma az ideiglenesen otthonukat vesztett erdélyi testvéreknek és közülük számosan nem mehetnek tovább, mert előbb a tegnap és tegnapelőtt kiűrt határszéli helyek lakóit kell az ország belsejében elhelyezni. Már ma is sok család választotta Aradot új otthonául. Hatóságaink kivétel nélkül a legodaadóbb buzgalommal karolják fel haragos zöld fenyvesekkel koszorúzott erdélyi hegyek fáradt tekintetű fiait. Amde egyedül a hatóságok képtelenek megoldani azt a fenséges feladatot, amelyek teljesítéséhez nemcsak hivatalos kötelességérzet, hanem igaz emberi szív is kell. A hivatalnok védő karja csak úgy adhat teljes oltalmat, ha a közönség lelke egész melegevel és önfeláldozó ragaszkodásával állandóan erősíti azt. Ti, aradiak, öleljétek körül szívetek minden forrásával azokat a testvéreket, a kiket az álnok hit-szegés fosztott meg békés tűzhe-lyüktől. Fogadjátok be otthonotokba az erdélyi hegyek riadt vándorait, akik mást nem hoztak magukkal, mint a lelkük fájdalmát és gyűlöletet azok ellen, akik a haragos és szent bércoktól durva módon elszakították őket. Menjünk eléjük és vezessük otthonukba, osszuk meg velük az utolsó darab kenyeret és gyermekeink elől adjuk oda csecsemőiknek a legutolsó csepp tejet. Takarjuk be őket a szeretet köpenyével, hogy álmuk szebb legyen, mint a véres valóság.

augusztus huszonkilencedikén Listopodynál (Berezina mellett) tettünk harcoképtelenné.

Balkán hadszíntér:

Jelentős esemény nem történt. Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A románok bevonulása Brassóba.

Ejeli 3 órakor érkezett jelentés.

Budapestről táviratozza tudósítónk: Hétfőn az egész éjszakát a város lakossága átvirrasztva töltötte. Erihető izgalmak közepette várták a románok bevonulását, ámde egyetlen puska lövés sem hallatszott, egyetlen román katona sem mutatkozott. Hajnali négy óra tájban vágatva érkezett egy lovas küldönc a város határáról és jelentette, hogy a tömösi országútról nagyszámu román katona vonul a város felé és hogy az előcsapataik a külváros viskóit már megszállották. A város főterén egy tanácsnok vezetésével nyolc brassói polgár várta az ellenséges csapatok megérkezését. Reggel hat órakor vonult be az első román osztag a városba, amely egy lovas század volt három tiszt vezetésével. A városi tanácsnok magyar nyelven felkérte a vezető tisztet, hogy kiméeljék Brassó épségét, a békés polgárok biztonságát és vagyonát. A tisztek kijelentették, hogy a lakosság nyugodt lehet, nem lesz semmi bántódása. Ezután pedig arra utasították a városi tanács tagjait, hogy a később megérkező tábornokkal tárgyaljanak.

Reggel fél kilenckor a román csapatok zeneszó mellett vonultak be Brassóba.

Budapest. Orsova kiűritéséről a következőket jelenti: Hétfőn reggel hét órakor a román tüzéréség az Allion hegyen keresztül tűz alá vette Orsovát. A lakosságot már éjjel alar-mirozták és a csendőrök uszályhajókon szállították őket keresztül Zimonyba.

Budapestről táviratozza tudósítónk: Tisza István gróf miniszterelnök ma este a munkapárban Dániel Gábor alelnök kérdésére, kijelentette, hogy minden intézkedés megtörtént a fenyegetett területek magyarságának idején leendő elszállítására. Ugyancsak kellő gondoskodás történt, hogy maguk kesőbb kást szenvedjenek.

Kik menekülhetnek Aradra és a megyébe?

(A kormány és a főváros intézkedésel.)

Távírtai tudósítás.

Budapestről táviratozza tudósítónk: A képviselőház olvasótermében a tizenkilenc erdélyi kerületek képviselője ma megalakította az erdélyiek segítő bizottságát. A bizottság a parlamentben permanens szolgálatai irodást tart fenn, pénzsegélyt gyűjt és gondoskodik a menekültek elszállásolásáról és ellátásáról. A bizottság fel fogja kérni a kereskedelemügyi minisztert, hogy több vonatjáratot állítsanak be az Erdély felé közlekedő vonalon. A kormányt és a hatóságokat pedig felkérjük ügyük támogatására. Polónyi Dezső egy évi képviselői tiszteletdíjáról a menekülők javára lemondott.

Budapestről táviratozza tudósítónk: A kormány ma egy rendeletet adott ki, melyben szabályozza, hogy a veszélyeztetett erdélyi vidékek menekülteinek, hol szabad letelepedniök. A rendelet szerint **Szeben, Alsófehér, Bácsbodrog, Hunyad és Krassószörény megyék menekülteit csak Aradmegyében, Marostorda és Csikmegyék menekülteit csak Szabolcs és Hajdumegyében, a Háromszék megyebeliek csak Jásznagykun és Békés megyékben, a fogarasiak és a Kisküküllő megyeiek csak Torontál, Csanád és Csongrád vármegyékben helyezkedhetnek el.**

Budapestről táviratozza tudósítónk: Weisz Manfréd ma több újságíró előtt kijelentette, hogy csepeli löszgyárában minden erdélyi menekültnek ad munkát, elszállásolásukról pedig gondoskodni fog. A főváros vezetésége a menekülők részére ingyen lakásközvetítő hivatalt állított fel, mely a menekülteket lakással látja el.

A menekültek fogadtatását és elhelyezését a belügyminisztériumban Jekel Péter dr. miniszteri osztálytanácsos intézi, aki erről a kérdéssel ma délelőtt a következőket mondta:

— Történtek általános intézkedések oly irányban, hogy az erdélyi veszélyeztetett helyekről közvetlenül az ország belsejébe szállítják a menekülteket. Ezek a fővárost nem is fogják érinteni. Csik vármegyéből Krassó-Szörény vármegye alsó részéig terjed körülbelül a megjelölt rész. A kiűrését a katonai vezetés és Betegh Miklós kormánybiztos együttesen intézi a belügyminisztériummal.

— A Budapestre érkezőket két részre osztjuk. Egyik résznek hozzátartozói vannak, vagy pedig jobb módúak, akik ellátásukról maguk is tudnak gondoskodni. Vannak sokan azonban, akik közellátásra szorulnak. Ezekről gondoskodni fogunk állandóan.

— Intézkedünk, hogy a keleti és nyugati pályaudvar közelében öt-hatszáz személyt befogadó férőhelyek legyenek, ahol a menekültek nyugalmosan bethatják fejszét. A mai napon ezeket a férőhelyeket szaporítottuk.

Budapestről jelentik: A menekültek elhelyezését a rendőrség részéről Pavlik Ferenc rendőrtisztviselő intézi. A kormány ugy intézkedett, hogy a Budapestre érkező menekülteket az állam költségén étkeztetésre és helyezik el. Ideiglenesen Pavlik Ferenc felügyel-

ast a megbízást kapta, hogy azokat az utasokat, a kik este és éjjel érkeznek a keleti pályaudvarra és szállásuk nincs, a Tattersalban, a hol hatszáz személyre rendeztek be szállást és a Rottenbiller-utca 16. számú menhelyen, ahol száz ágyat rendeztek be, helyezze el. Az többi helyen a több osztályhoz tartozó menekülteket szállásolják el. Ezeknek étkeztetéséről az állam gondoskodik és szükség esetén pénzzel is ellátja őket. Azokat a menekülteket, a kik este, vagy pedig éjjel a nyugati pályaudvarra érkeznek, ideiglenesen egyik harmadosztályú váróteremben helyezik el. Azokat viszont, akik nappal érkeznek, ingyenesen továbbküldik azokba a vármegyékbe, a melyeket a menekültek számára kijelöltek. A kormány ugy intézkedett, hogy egy-egy vármegyének a menekülteit ugyanabban a megyében helyezték el.

Budapestről jelentik: A fővárost is teljesen kézzelmentlenül érte az erdélyrészi menekülők felözönlése. A polgármester távollétében Déry Ferenc dr. alpolgármester és Buczászky János főjegyző próbálkoznak valami vendéglátó helyzetet teremteni, melyből azonban eddig még nem sok látezik. Egyszerre néhány üres iskola jelölt ki és néhány nagyobb üres üzlethelyiséget puhatoltak ki, ahova majd a szállás nélküli idegeneket elhelyezik. Akiknek szállásuk van, de semmitük sincsen a megélhetésre, azok pénzbeli segélyt fognak kapni. Az iskolákban és a bérszállásokban elhelyezetteket pedig a főváros maga látja majd el étellel. A menekülteknek az előjárásokhoz kell fordulni, azok jogosultak pillanatnyi segély kiadására.

Háromszék, Brassó és Csikvármegye.

Ejjele 2 órakor érkezett jelentés.

Budapest. A Pester Lloydnak jelentik a sajtóhadiszállásról: Első védvonalunk — amelyet már az operációk megkezdése előtt csapataink részére kijelöltünk — megszállása, azaz a tervszerűséggel történt, amely lehetővé tette, hogy az ellenség nagy erővel történő támadása hiábavalóvá vált és a megszállást zavarni nem tudta. A románok Háromszék és Brassó vármegyékben a feladott vonalakat már megszállták. Vonalaink ellen új csapatokkal vonulnak előre. Az új védvonalunk elfoglalásával kapcsolatban, Csikvármegyét, a határmentén, feladtuk és folytonosan harcolva és folytonosan érintkezésben maradván az ellenséggel, Csikszeredától nyugatra lévő, előre elkészített, állásainkba vonultunk vissza. Az erdélyi harc vonalon, az utolsó huszon-négy órában nem voltak jelentősebb harcok. Csupán csak Orsovától északra folytatja makacsul az ellenség arra irányuló kísérleteit hogy nyugatra előnyomulhasson. Herkulesfürdőtől keletre heves harcokban visszavertük a románokat és számos foglyot szállítottunk be.

Románia beavatkozásának hatása.

(Az Aradi Közlöny tudósításából.)

Basel. Egli eszreses a Basler Nachrichtenben érdekes cikket írt arról a kérdéssel, hogy Románia beavatkozásának mielődi hatása lehet az általános harctéri helyzetre. Cikkében a többi közt a következőket mondja:

— Hogy megítélhessük azt a befolyást, melyet Románia beavatkozása az általános harctéri helyzetre gyakorol, szükséges, hogy első sorban megállapítsuk, hogy itt hódító hadjáratról van szó. Ezzel adva van a román hadvezetés módja. Románia csakis támadó háborút folytathat, míg a központi hatalmaknak és szövetségeseiknek a román hadsereggel szemben védekezniök kell.

Megállapítható, hogy a központi hatalmakra Románia döntése jóformán könnyebbé jelent, mert végre megszűnik ezen a fronton a bizonytalanság, amely miatt hosszú idő óta nagy erők voltak lekötve. Köz tudomásu, hogy Erdélyben és Bulgáriában már csaknem egy év óta nagyobb hadseregegy ségek állottak készen, melyeknek ereje és összetétele gyakran változott. Figyelemreméltó, hogy mielődi a román politikusok a háborúra izgattak, egy román tábornok nyilatkozatot tett közbe, amelyben rámutatott a készülő háboru nehézségeire.

Ezek a nehézségek csakugyan nagyok és ezáltal nem lehet szó katonai sétárról, mint 1913-ban. Akkoriban az 5. román hadtest bevonult Dobrudzsába és még négy más hadtest kelt át a Dunán. A bolgárok, akik egyszerre a törökökkel, görögökkel és szerbekkel állottak harcban, nem támasztottak ellenállást a románokkal szemben, úgy, hogy a román hadsereg előcsapatai tíz nap alatt Szófia közelébe jutottak, ami a bolgárokat békére kényszerítette.

Semmi kilátásuk sincsen arra a románoknak, hogy ezáltal is ilyen könnyű dolguk legyen. Ehhez most a velük szembenálló hadtest sokkal nagyobb és sem a központi hatalmak, sem szövetségeseik nincsenek abban a helyzetben, mint a bolgárok voltak 1913-ban. Hogy az 1913-dik évi sikerek mennyire befolyásolták Románia döntésében a politikusokat, az még nem tudható.

Románia természetesen biztosította magának Oroszország katonai támogatását. Ugy látszik, ezzel van összefüggésben az a nyugalom, amely most a volhyniai és keletgaliciai orosz fronton tapasztalható. Oroszország Bulgária megbüntetésére készül.

Egy hadseregnak, amely csak most lép a háboruba, más ellenfelekkel lesz dolga, mint amintők 1914-ben álltak csapatokban. A központi hatalmak hadseregeit megviselte az idő, azonban a vezetők olyan háboru tapasztalataira tettek szert és maguk a csapatok annyira begyakorolták magukat a harcban, hogy feltétlenül túlsúlyban vannak az olyan haderővel szemben, amely még nem állotta ki a tűzpróbát. Első sorban ezt kell figyelembe venni, ha meg akarjuk ítélni a helyzetet.

Zürich. A Zürcher Post katonai munkatársa hangoztatja, hogy Románia közbelépése növeli ugyan az entente haderejét, azonban a harctér megnagyobbodása inkább kárára, semmint előnyére van a négyes- szövetségnek.

A katonai szakértők ezután rámutatnak azokra a nagy nehézségekre, amelyekkel a románok operációját találkoznak és hangoztatja, hogy Románia katonai és politikai offenzívája a d-fenszékvél szemben a legnagyobb kudarcot járhat. Rámutat arra, hogy ha a központi hatalmak hadserege győzedelmeskednék Románián, akkor könnyen bemarsozhat Dél-Oroszországba. Ebben rejlnek a központi hatalmak nagy esélye Románia háborúja révén.

Három szavazat mellettünk.

(A román királyi pár ellenünk.)

Távirati tudósítás.

A Westminster Gazette jelentő Bukarestből: A vasárnapi koronatanácsban a németbarátok nem nagyon érveltek Románia beavatkozása ellen. Kijelentették, hogy abban az esetben, ha megizeni Románia a háborút a központi hatalmaknak, akkor ők minden erejükkel támogatni fogják a kormányt. Ezek után három szavazat ellenében elhatározták a hadizenetet.

Genf. Bukarestből táviratozzák a Fournier ügyvédeknek: Ferdinánd király a döntő koronatanács előtt kijelentette, hogy ő nem Hohenzollern, hanem román hazafi, a ki a koronatanács többségének döntését feltétlenül tiszteletben fogja tartani és a dinasztikus érdekek teljesen ki vannak küszöbölve.

Bécs. Házából jelentik a Zeit-nek: A londoni Central News bukaresti táviratban közli, hogy a román király közvetlenül a koronatanács előtt fogadta a bukaresti német követet. Busche megatottan üszölte a királyt, hogy óvja meg semlegességét, mire Ferdinánd király így válaszolt:

— En román nemzeti király vagyok, engedelmesebbé tartom a nemzet akaratának.

Luganó. A bukaresti szikra-távirati ügynökség jelentése szerint a román királyné amerikai hírlapíróknak kijelentette, hogy ő és a király nehézségekkel élnek.

„Az azt hiszik, — mondotta — hogy családi eredetünk és összeköttetésünk

befolyást gyakorol magatartásunkra. Ez tévedés. Mi mindenekelőtt Románia boldogulását kívánjuk és csak román érdekeket ismerünk. En és a király egyértelműleg egy nagy Románia után áhitozunk. Anyám születésére nézve tisztán orosz vér. A háború kitörése óta Kóburgban tartózkodik, a hol sokat kellett szenvednie a németek bizalmatlansága miatt.”

Berlin. Nemesak Czernin gróf magyar és osztrák bukaresti követnek, hanem Busche német követnek is határozottan kijelentette Ferdinánd király, hogy sohasem fog beleegyezni, hogy Románia hadat üzenjen a központi hatalmaknak. Szavaiból kitetszett, hogy inkább lemond a trónról. Egynémely katonai intézkedés, amelyet a román hadügyminisztérium elrendelt, a király egyenes parancsára történt. Az utolsó napokban a jelek arra vallottak, hogy a feszültség megnyúlt, annál nagyobb a rejtély, hogy mi indította a királyt elhatározásának megmásítására, a mi teljes ellentétben van a központi hatalmak követeléseinek tett határozott ígéretével. A távirati összeköttetés Bukaresttel vasárnap este óta teljesen megszűnt s így be kell várni Czernin gróf és Busche követek megérkezését, hogy megoldják azt a rejtélyt, hogy mi történt az utolsó órákban közvetlenül a koronatanács előtt?

magánosokat) csak rövid időre lakásukba betogadni, illetve részükre lakást adni hajlandók, azt hivatalomnál bejelenteni sziveskedjenek.

Az aradi növédelmi hivatalhoz nagy számmal jönnek menekültek, akik szállást és munkát keresnek. Kérjük mindazon kegyesszívűeket, kik ilyen szerencsétlenségekben segíteni tudnak, akár szállásadással, akár munkával, sziveskedjenek azt a Növédelmi hivatalban (József főherceg-ut., Marsch-üzlet mellett) d. e. 9—12 és d. u. 4—7 óra között bejelenteni. Tisztelettel a Növédelmi hivatal vezetője.

Variassy Lajos polgármester ma délután intézkedett, hogy a város iskoláit rendezzék be az Aradra menekülőkre részére lakásul.

A vasúti állomáson is állandó permanenciában van a menekülőket fogadó helybizottság Vésztől Janka vezetésével. A közönség adakozása lehetővé teszi, hogy az ingatlanoktól és utazástól összetört embereket egy kis meleg étellel, kenyérral lássuk el. A főispáni hivatalhoz a mai napon a következő adományok folytak be:

Neuman Testvérek 2000, Lövy Mór 50, Weisberger M.-né 5, Kun József 20, Pick Ernő 25, Schamberger László 30, Darányi János 40, Nagy Kálmán 10, Haptes Béla 6, Aradi Villamosági Rt. 100, Domány József és neje 100, L'winger Miksa dr. 20, Hegedűs Gyula 20, Merkler Gyuláné 10, Letkovits Armin 5, Szántó Gyula 10, Weitzer vaggongyár 100, özv. Jegeri Károlyné 20, Jegeri Károly dr. 20, Uray János 10, Kohányi Róbert 20, Kovács Mihály járásbíró 10, Schvares Simon fia és társa cég 100, Pöhm János 50, Eles Armin 100, Deutsch Testvérek 100, Arad-Gáj kölváros munkás hit. szöv. 30, Nagy János ig. 20, özv. Tessényiné Borosjenő 3, Lengyel Mánó 50, Seidner Frigyes dr. 20, Erdős Ignác 10, Tisch Mór dr. és neje 20, Pozsgay István dr. 20, Hunyadi József kereskedő 100, Marsch Gyula 25, Rosenberg Miksa dr. 50, Böcskay Béla dr. 30, Armstein Gusztáv és neje 20, Tenner József és neje 30, Farkas Lajosné 20, Oravets Miklós és neje 50, Schneider Károly 70, Viktória Takarékpénztár r.-t. 300, Raicz Sebő vezérigazgató 50, Halász Jenő 5, Bolgár Lajos 5, Polgári Takarékpénztár 300, Kell Lajos 4, Kertész Béla 50, Keppich Jakab dr. 10, Weisz Márkus 10, Szűcs F. Vilmos 20, Vikáts Gyula dr. 20, Bohus Zsigmond báró 120, Dobiáschi J. és Dörner Testvérek 50, Schvartz János 20, Korais Zsigmond és Márton 30, Aradi kir. törvényszék 115, Elek Oszkár dr. 3, Vojtek és Weisz 100, Lakatos Ottó dr. 100, Szabó József városi főkartész gyűjtés 81 korona, Minorita rendház 200, Stauber József 30, özv. Révész Adolfné 20, Kovács Soma és társa 50, Iszpravnik Szever dr. 20, Csorogárius Romolász 20, Aradmegyei Takarékpénztár 500, Ring Géza 100, Fodor Gyula 50, Purgly Jánosné 50, Meer Mór és fia 40, Prokopetz József 50, Stojakovits Milán 50, Vásárhelyi János 60, Weisz és Benjamin 10, Fuohs Arnold 50, Leopold Zsigmond 100, Weiss Mór és fia 100, Reich József 10, Beles Vazul eszperes 20, Vatián Traján 20, Boda Szezer 10, Volf Lászlóné 10, Szabó Istvánné 5, Zimmermann Károly dr. 20, Dipold Jenőke első keresete 10, Scherbág Ernő 30 korona.

Uj munició gyár Romániában. Bukarestből jelentik: Pétervárról mérnökök és műsaki emberek érkeztek, akik Romániában új munició gyárat fognak építeni.

Adjunk hajlékot a menekülőknél!

(Adakozzunk az üdítő állomásra.)

Az Aradi Közlöny mellékletéből.

Tissa István gróf, Magyarország miniszterelnöke két nappal ezelőtt kijelentette az erdélyi vármegyék képviselői előtt, hogy Erdély védelmére nézve minden eshetőségre számítva, előre megtörtént minden intézkedés és Erdély lakosságának védelme a legesélyesebb határig biztosítva van. Hatalmas hadseregünk operációiban egyelőre még szükséges terep teljes kihasználása érdekében egyes határmenti községek lakossága számára átmenetileg más lakóhelyre kellett gondoskodni.

Az erdélyi magyarok közül több száz vendégünk érkezett Aradra. Több száz derék magyar, kik hadseregünk mozgási szabadságának biztosítása érdekében elhagyták lakóhelyüket és a mi vendégszeretettünket fogják élvezni. Világosra híres a magyar vendégszeretet, nem is kell tehát Arad közönségét arra buzdítanunk, hogy vendégeinkkel egy bánjanak, mint ahogy jó testvér bánik a testvérről, akit régen nem látott. Ne felejtjük el, hogy nem menekülteket fogadunk a város falai közé, hanem azokat a derék magyar polgárokat, akik nemcsak házaikat, hanem lakóházaikat is átadták az ország határát védő hadseregnek.

A mi hadseregünk arvonala csak nagyon kevés ideig lesz az ország határán. A nehéz harcok tüzeiben megadott katonáink diadalmasan fognak előnyomulni, hadszíntérré avatják a hirtelen földjét és akkor a mi vendégeink visszatérhetnek lakóhelyükre.

Kell azonban, hogy addig, míg közöttünk élnek, míg a mi vendégeink, egészen ittben érezzék magukat és azt a fájó érzést, hogy otthonukat, ha rövid időre is, el kellett hagyniok, hamarosan felváltva egy új érzés, ennek az otthonnak a szeretete. Tudják meg ők, hogy a mi hássink az ő házaik, a mi kenyérünk az ő kenyérük, ébredjen fel bennünk az a megismerés, hogy mi tudjuk, milyen áldozatot hoztak érteink vendégeink, mikor otthonaikat elhagyták.

Ismerjük Arad népét és bizonyosak vagyunk benne, hogy mindenki szeretettel fogadja házába vendégeinket. Bizonyosak vagyunk benne, hogy vendégeink, mikor hazatérnek, a vendégszeretet legszebb emlékeit viszik magukkal.

Házukat, otthonukat, tűzhelyüket hagyták árván testvéreink. Az ellenség elől a mi szeretetünkhöz menekültek. Nem várhattuk nyitott ajtóval, terített asztallal, simogató kézzel, vetett ágygyal. Hajléktalan éjszaka után azonban hajléktalan nap köszönt rájuk. Ne várjuk meg, amíg ismét meglepi őket a mostoha éjszaka. Akinek van egy kuckója, ahol megfér egy jó lélek, ahol megnyugszik egy testvéri szív, ossza meg velük tűzhelyét. Ne viselje senki a szégyent, hogy Aradon testvéreinknek ne legyen hova najtaniok fáradt fejüket.

Grón Nándor főkapitány a következő felhívást intézi Arad nemes és köztársasági polgáraihoz:

Felkérem mindazokat, akik menekült honfitársainkat (tisztviselőket,

Bulgária már harcban áll Romániával.

(Nem lesz hadüzenet.)

Áprilisi tudósítás.

Bécs. Illetékes forrásból jelentik: A román és a bolgár csapatok már harcban állottak egymással. Ruszcsuknál monitoraink Giurgiut bombázták, a román ütegek viszonyozták a lövéseket, de olyan ügyetlenül, hogy lövedékeiknek legnagyobb része román területre esett, ahol a gránátok igen sok lakost megsebesítettek, és sokat meg is öltek. Kládovónál a bolgár csapatok meghíúsították a románok átkelési kíséreteit és a román csapatokat visszavonulásra kényszerítették. Románia és Bulgária között ezután minden valószínűség szerint hadüzenet nélkül fog beállni a háborus állapot.

Zürich. Bukarestből jelentik az olasz lapoknak: Románia nem fogja megtámadni Bulgáriát, azonban Besszarábiából orosz csapatok átvonulva, hátba akarják támadni a bolgár hadsereget.

Zürich. A Schweizerische Telegraphen-Information jelenti Romániából, hogy a Popolo d'Italia bukaresti jelentése szerint Románia nem támadja meg Bulgáriát. Ezt a feladatot az orosz hadsereg látja el, amelyet Besszarábiában helyeztek készen ébe és amely most vonul át Románián.

Kopenhága. A Birsavija Wjedo-

mosti jelenti Bukarestből: Erős orosz csapatok a Dobrudzsán keresztül vonulnak fel Ruszcsuk felé. Silistránál és Giurgiunál összevont román csapatok szintén Ruszcsuk felé indultak.

Genf. A Nouvelliste-nek jelentik Odesszából: Néhány nap óta a Lipkani—Mamaliga és a Novoszielica—Csernovio vonalon nagy csapatösszevonások történnek. Minden busz perében egy-egy katonai vonat indul Bukovinába. Besszarábiában is nagy előkészületeket tesznek az oroszok. Rónibe sok pontot vittek. Tulcsában ugyanis négy katonai hidat akarnak építeni. Mindezeknek az előkészületeknek az a célja, hogy az orosz hadsereg egyesüljön a románnal.

Bécs. A bolgár követségen egy hírlapíró előtt a következő nyilatkozatot tették: Annak a hírnök megerősítése, hogy a román kormány visszarendelte Szófiából követét, eddig el nem érkezett ide, a hír azonban valószínűnek látszik és minden órában várható a diplomáciai viszony megszakítása Bulgária és Románia között. A mi most Bulgária és Románia között végbemegy, csupán formakérdés. Bulgária nem akar Romániának háborút üzenni, hanem várja, hogy Románia tegye ezt, mert különben beállna a casus foederis egy másik államra nézve, a melylyel Románia megegyezést kötött. Az entente a világháború súlypontját ismét a Balkánra helyezte át és a hadi arat sorsa a Balkánon fog eldőlni. Bulgária nem kételkedik benne, hogy Románia osztozkodni fog Szerbia sorsában.

Március 27-én állt Románia az entente mellé.

Áprilisi tudósítás.

Berlin. Az orosz határról jelentik: Egy pétervári román bizalmi férfiú kijelentése szerint Románia már régebben teljesen mozgósította hadseregét. Allandóan hatszázezer embert tartottak fegyverben. A Tiraspol-Lassi és a Tiraspol-Reni vonalokon az utóbbi napokban hatalmas tréning és tüzervagyot vittek Bukarestbe. Municiót és robbanószereket kellő mennyiségben vittek Oroszországból Romániába. Az aratási munkálatokat is már nagyrészt befejezték. A tüzerésői és a gyalogsági munició jelenleg elegendő lesz, de négy hónapnál tovább nem fog tartani, különösen nem akkor, ha intenzívebbek lesznek a hadműveletek. Románia képtelen lesz további munició szükségletét fedezni és allandóan orosz benozatalra lesz utalva.

Haga. A Times párisi levelezőjének Briand miniszterelnök kijelentette, hogy Románia előbb azért nem avatkozhatott be a háborúba, mert munició és ágyúhiánya volt. A hiányokat előbb pótolták. Ezt volt szükséges a fokozottbb municiógyártás. A március 27-én tartott párisi konferencián, amikor elhatározták a szövetségesek általános offenzíváját, ugyanakkor elhatározták azt is,

hogy Romániának kellő diplomáciai támogatást nyújtanak. Különösen Sarrail tábornok expedíciója befolyásolta Románia állástoglalását. Csak a balkáni offenzíva megindulásakor kezdett Románia komolyan felkészülni a beavatkozásra.

TORVENYKEZÉS.

§ A megsértett huszárörmester. Az elmúlt év karácsonyán Jánossy János gyermekkorházi gondnok egy lovasuton, utközben összevesszett egy arádi huszárörmesterrel. A szóváltás közben Jánossy többek között a következőket mondotta a huszárörmesternek: „Mért nem megy maga a harctérre. Az ilyen alakoknak a harctéren van a helyük.” Ezekért a kijelentésekért az örmeater feljelentést tett a gondnok ellen és ma volt ennek a különös ügynek a tárgyalása. A bíróság Jánossy Jánost rágalmazás vétségében büntetve mondta ki és száz korona 10 és negyven korona mellék büntetésre ítélte. Az ítélet kihirdetése után érdekes jelenet játszódott le, amikor Jánossy kijelentette a huszárörmesternek, hogy száz koronát azonnal hajlandó lefizetni, ha a többi negyven korona fizetése alól felmentik. A bíróság ezt az ajánlatot természetesen nem fogadta el.

§ Súlyos bűn és árdrágításért. Grunmáz László dr. rendőrkapitány, a rendőri büntető bíróság vezetője, ma tizenöt napi elzárásra és 500 korona pénzüntetésre ítélte Bosnyák Nikla János úri gazdát, mert az árpat 32 korona maximum ár helyett hatvan koronáért adta el.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Tankréd gróf. (Svenska dráma az Urániában.) A három felvonásos Svenska dráma a tegnapi bemutatón szenzációs sikert aratott. Ha nem volna egyéb a kézből, mint Nicola Johansson szereplése már akkor is biztosítva volna a feltétlen siker. A gyár azonban bőkezűen felhasználta mindent, hogy az idejében a várakozásunk megfélemlen, sőt azon felül emlékedjék. — Számozott helyek az Urániában. Arra való tekintettel, hogy a színház szeptember 1-én kezdődő évadjában csupa olyan attrakciót mutat be, melyekért a szobásos kölcsöndíjt messze túlhaladó összeget fizet: a mondott napon mindennemű kedvezményt beszüntetni kénytelen. Ennek ellenében szeptember 1-étől kezdve a 9 órai előadásra a közönség kényelmét számozott helyek fogják szolgálni, amelyekre vonatkozó jegyeket a pénztár naponta 5 órától kezdve árusít. A csoportjegyek továbbra is kaphatók a pénztárnál. 5

* Uj műsor az Apollóban. (A számozott helyek életbeléptetése.) Pénteken új műsort mutat be az Apolló-színház. A megkezdett szezon legnívósabb újdonságai kerülnek bemutatásra egymásután az Apollóban. Petőfi gyönyörű drámai költeménye után két romantikus meséjű drámát tűzött pénteki új műsorára az Apolló. Mind a két kép eselekménye mély érzéseken épül föl a bővelkedik a meghatározható jelenetekben és izgalmas fordulatokban. A kiállításuk szinte festőien szép. Az új műsor bemutatása már a számozott helyek rendszere mellett fog történni. Egyelőre csak az utolsó, 9 órai előadásra adnak ki számozott jegyeket a nyitott páholyfülékre és a szőlyékre. Az előadások az új rendszer természeténél fogva nem folytatálagosak. 3

* Orosz fogságban címe ezen izgalmas rém drámának, amit vasárnap mutat be közönségének az Erzsébet mozgószínház. Történetünk színhelye azon állam, ahol az örök harc az elnyomók és elnyomottak között nem a parlamentben, a szabad szó hatalmas erejével, hanem láncokkal és börtönnel, bombákkal és mérénylettekkel lesz megküzde. Az egész kép tartalma az orosz nép erkölcsét tárja a néző elé a mindvégig izgalommal teli jelenetekkel bilincseli le a néző figyelmét a esetről-esetre felkelti az érdeklődést. Rég nem láttunk ily hatalmas filmszenzációt, amit a világhírű Dansk Kinegraf-filmgyár készített. — Legközelebb pénteken: Oh, te drága hazám hazafias háborus aláger kerül bemutatásra. 3461.

* Világszenzáció. Az „Erzsébet mozgószínház” igazgatóságának nagy áldozatok árán sikerült megszerezni Budapest után elsőbbségi joggal a vidéken a „Mirakel” című hatalmas filmszenzáció, amit a budapesti Omnia mozgóképpalota 8 napon keresztül óriási siker mellett mutatott be a főváros közönségének. Említésre méltó még az is, hogy a képet a színház eredeti zenekísérettel szeptember hó 9-én és 10-én, szombaton és vasárnap fogja közönségének bemutatni. 3461.

* Az arádi zenekonzervatóriumban (Szabadság-tér 21.) a beiratások megkezdődtek. Az ének-tanszakot Eiselt Emma, a prágai se-nekadémia végzett művésznője vezeti. 4397

* Muzey Zsigmond dr. hegedűtanár és M. Zay Margit zongoratanár akadémiái előkészítő zensiskolájában (Weitzer-utca 19.) a beiratások megkezdődtek. 4677

Szeben vármegye — Aradon.

(Beszélgetés Fabricius alispánnal.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A sajtóhadiszállás tegnapi hivatalos jelentése után egészen bizonyos volt, hogy Nagyszében városát ki kellett üríteni. A mai jelentés már igazat is adott eme feltevésünknek. Arad főispánjához hivatalos távirat érkezett, amely közölte, hogy Szabenyvármegyének és Nagyszében vármegyének hivatalos értékei Aradra szállítandók, s e végből az értékek számára helyről kell gondoskodni. Csak később értesültünk az aradi hivatalos körök arról, hogy Szabenyvármegye főispánja is úgy rendelkezett, hogy a megye székhelyét ideig-óráig Aradra helyezi. A szebeni főispán utasította a megye főbb tisztviselőit, hogy esütörtökön délután Aradon a vármegye házában gyülekezzenek. Olyan okok miatt csak pénteken fog megérkezni Aradra.

A mai napon a vármegye székházának kistermében össze is gyülekeztek Fabricius Lajos, Szabenyvármegye alispánja, Bedeus Gusztáv báró másodfőjegyző, Mangesius Hermann arvaszéki elnök, Szeszter Viktor és Dögies Péter írási főszolgabírák. Az utazástól és a háborús kellemetlenségektől valamennyien megviseltek, törődötten ültek aradi hivatalos helyiségükben, ahol tudósítónk felkereste őket. A teremben rajtuk kívül körülbelül száz szebeni menekült hivatalnok és intelligens ember tartózkodott, kik tanácsért és információkért jártak főnökeikhez.

Az elszállásolás nehézségei különösen gondot okoztak a nagyszébeni tisztviselőknek mindaddig, míg Kintzig János Arad város és Baross Ferenc dr. Arad megye főispánja, Varjassy Lajos polgármester, valamint Dálnoki-Nagy Lajos alispán segítségükre nem siettek. Tudósítónk a főispánokat és az alispánt már ott találta a menekülő főtisztviselőkkel való beszélgetésben s az elszállásolás nehézségeit csakhamar közmegegyezésre sikerült is megoldaniok.

— Nem kérünk mi, Méltóságos uraim, semmiféle kényelmet — mondta Fabricius Lajos alispán, egy födelet, egy tál mosdóvizet s egy törölközőt. Magamról már nem kell gondoskodnom, mert Grein Nándor aradi rendőr-főkapitány ur szivességéből családoddal együtt uri kényelemben vagyok, csak tisztviselő társaim, különösen pedig kisebb fizetésű tisztviselőim számára kérek intézkedést, miután ezek csakély fizetésükből nem lakhatnak állandóan drága szállodai szobákban.

A kérelem természetesen, a lehetőségek szerint, még a mai nap folyamán teljesül s így a tisztviselők lassanként szállingózni kezdtek. Miután a főispán urak is eltávoztak, munkatársunk egyedül maradt a nagyszébeni urakkal. Elsősorban is az iránt érdeklődött, hogyan történt meg Nagyszében kiürítése?

Fabricius Lajos alispán és Mangesius Henrik arvaszéki elnök urak a következőképp mondták el a kiürítés történetét: Hétfőn reggel 4 órakor talragasszok jelentek meg Szeben város utcáin, amelyeknek felirata: „Evacuirung der Garnison” volt. A kiürítés először a katonai hatóságok, a kórházak és a kincstári javak elvitelével kezdődött. Ott órán keresztül a városi villamos vasút nem szállított mást, mint katonai felszereléseket, beteg katonákat, katonai értékeket. Az első vonat hétfőn reggel 8 órakor hagyta el a szebeni állomást. S gyors egymásutánban következtek a többi vo-

natok, mindaddig, amíg a katonaságot és a kincstári vagyont el nem szállították.

A katonaság után következett az állami javak és a bankok pénzkészleteinek elszállítása. A magánosok értékeire és javaira csak ezután került a sor. Fabricius Lajos alispán tisztviselői legnagyobb részének már ekkor megadta a szabadságot, hogy a városból távozhassanak. A körülbelül ezer főre tehető tisztviselői karnak gyülekező helyét Aradon és Zomborban jelölte meg, illetőleg meghagyta, hogy a főbb tisztviselők esütörtökön délután Aradon gyülekezzenek, a mélyülő tisztviselők és szolgák ellenben ugyane nap délutánján Bácsbodrog vármegye székvárosában Zomborban.

A legutolsó vonattal hagyta el a várost az alispán és az arvaszéki elnök, a fent említett két főszolgabíróval. El vonat kedden este 9 és 10 óra között indult el Nagyszébenből. Szeben megye főispánja nem jöhetett velük: automobilon Kolozsvárra kellett vinnie beteg nejét. A főispánját ugyanis szombaton délelőtt operálták meg és súlyos betegen feküdt a nagyszébeni kórházban, midőn híre jött a román betörésnek. Az élet-halál között fekvő uriaszonyt automobilon kellett a kolozsvári klinikára szállítani, ahová természetesen elkísérte a férje is. Így Aradra csak pénteken érkezhetik meg.

Szeben város polgármestere Dörr Albert és rendőr-főkapitánya, Szimonisz Róbert kötelességükhöz híven Szebenben maradtak, hogy közbenjárásukkal, amennyire lehetséges, megóvják azokat az értékeket, melyekről Szeben városa méltán híres, s megartsák a magánvagyonnak megmenthető részeit. Mennyiben fog ez a nemes missziójuk sikerülni, előre meg nem mondható?

Beszélgetésünk közben lépett a terembe egy sugár, magas, szimpatikus arcu fiatalember, ki tudósítónknak a következő névjeggyel mutatkozott be.

straussenburgi Arz Albert

Tudósítónk az előnévből rögtön arra következtetett, hogy a bemutatkozó fiatalember strauszenburgi Arz vezérezredesnek rokona lehet s megkérdezte tőle, hogy csakugyan összekötetésben áll-e a nagy katonával?

— A vezérezredes nagybátyám magam pedig vármegyei közigazgatási gyakornok vagyok. Bizony a kiürítés nem valami kellemes látvány, de Szebenben meglehetősen rendben ment minden, legalább is addig az ideig, míg én magam is ott voltam. Mert hétfőn este, az alispán ur rendelkezésével éjve, már elhagytam a várost.

— Tudna-e Arz ur felvilágosítást adni arra nézve, hogy mi történt azokkal a kulturális értékekkel, melyekről Nagyszében városa méltán nevezetes?

— Ugy tudom, felelte, hogy a főispán ur ónméltósága intézkedett a nevezetesebb és értékesebb dolgok elszállítására nézve.

— Van-e tudomása arról, hogy a nagyhirű Bruckenthal-féle múzeum és képtár elszállították-e onnan?

— A múzeum és a képtár sokkal nagyobb anyag, semhogy azt a hirtelen jött veszedelem miatt a maga egészében el lehetett volna szállítani. De tudomásom van arról,

hogy a képtárból a legértékesebb festményeket, a többek közt egy hitel és nagyrétékü Van Dyck festményt Budapestre szállítottak.

Tudósítónk ekkor ismét az alispán urhoz intézte a kérdést:

— Csak a magyarok és a szászok menekültek-e a városból, vagy pedig a lakosságnak román része is?

— Igen a román intelligencia elmenekült és a város ugyyszólván néptelenül és lakatlan maradt ott. Természetesen a szegényebb román néposztály nem menekülhetett el ezek ott maradtak.

Tudósítónknak arra a kérdésére, hogy az utazás Aradig nagy kellemetlenségekkel jár-e? az arvaszéki elnök ur a következőképpen nyilatkozott:

— Nekünk, akik utolsóknak menekültünk el, bizony nem állottak termes kocsik rendelkezésünkre, hanem nyitott és zárt teherkocsikon menekültünk. Az alispán ur, én és amint tudom: előtte való nap Arz ur is egy nyitott kocsin jöttünk Aradig, de vigasztalt bennünket az a tudat, hogy a velünk szomszédosan haladó nyitott teherkocsin nem kisebb személyiség utazott családával és a káplánjaival, mint Teutsch Frigyes dr. szebeni szász püspök. O is leszállt Aradon, de utazásának célja valószínűleg Budapest.

— Menekülésük pillanatában, kedden este — kérdezte munkatársunk Fabricius alispántól — hallatszott-e Szeben körül háberus zaj, vagy közeledése a román seregeknek?

— Midőn kedden este 9 órakor elindultunk, ágyudörgés hallatszott Szébetől délre, a nagydisznói járáshoz tartozó falvak felől. A vonat elindulásának pillanatában közölte velem Schoppelt Henrik vármegyei főállatorvos, ki szintén velünk érkezett Aradra, hogy Porcsaad községben, Verestoronytól pár kilométernyire északra és Czod községben a nagydisznói járásban folyik az ütközet. Ennél többet mi sem tudunk mondani. Akkor, ha e tények valók, Nagyszébetől délre mintegy tízenöt kilométerre ütközhettek össze előőrseink a románokkal. Elutazásunkkor tehát még nem volt a román sereg Nagyszében közvetlen közelében. Hogy a kiürítés után megtörtént-e a katonai meg szállás, arra nézve mi sem adhatunk önnek felvilágosítást.

— Sok kérdezni valónk volna még az uraktól, mondá munkatársunk, de szemellátható önkön az a nagy fáradtság, amelyet a kényelmetlen utazás, a sietség s az álmatlanság okozott önöknek. Bocssássák meg alkalmatlankodásunkat, de azt hisszük, hogy az önk elbeszélése és jelenléte meggyugtatólag fog hatni az Aradon letelepedett szebeni menekültekre.

A szomorú város főhivatalnokai azzal a kérelemmel bucsuztak el munkatársunktól, hogy hívjuk fel az aradiak figyelmét városuk menekültjeire, kiket a véss kiűzött lakhelyükről s most, idegenben, nyuítsanak a szegény menekülteknek a körülményekhez képest megfelelő ideiglenes szállást.

Annyival is inkább tegyük meg ezt, mert a menekültek mindenképp meg van győződve arról, hogy ez az állapot nem fog sokáig tartani s ők nemsokára újra visszatérhetnek otthonukba.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazuról érkező hír-lap. Az „ARADI KOZLONY”-t a táborban minden aradi katonának olvassátok.

Erdély sohasem lesz Romániáé!

Távirati tudósítás.

Budapest. A Pester Lloyd jelenti: A Bukarestből ideérkezett 26. án megjelent Epoca kifejti, hogy a monarchia katonai erejének összeomlását legjobban bizonyítja a magyar parlament, ahol az ellenzék tombolva követeli Magyarország területi integritásának megvédését. Még Andrássy Gyula szerint is — írja a lap — az örvény szélén áll a monarchia. A magyar parlament eseményei örvedetes jelenségek, melyek kedvező politikai és katonai helyzetet teremtenek Románia részére. — Az Epoca eme cikkéhez a Pester Lloyd a következőket fűzi: A példából kiviláglik, hogy az ellenzék parlamenti akciója a külföldi sajtóban milyen hatást kelthet.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Románia hadüzenete nem ért bennünket késületlenül. A Kelet-Magyarország védelmére rendelt csapatok már hetek óta Erdélyben állanak. A románok az Aranyos-Beszterce völgyétől egészen Orsováig támadtak. Az új harc a legszorosabb összefüggésben van az oroszországgal való háborúval a hadvezetésünknek ehhez kell alkalmazkodnia. A hadvezetéség egyelőre épen ezért a védelemre szorítkozik. Egyes szakaszokon bizonyos határsávot át kellett engednünk a románoknak, hogy előretolt osztagainkat át ne karolhassák.

A hadüzenetet követő napon délkeleten számos kisebb összeütközés volt, amelyekben ellenségeink érzékeny veszteséget okoztak az ellenzéknek. Amíg csapataink parancsot nem kaptak a visszavonulásra, a románok a maguk erejéből nem bírtak előrejutni. Taktikailag mindenütt fölényben voltunk.

A harcok most egyelőre a gyergvői hegyek szorosaiért, valamint az Orsovától északra lévő magaslatokért folytak. A közpon-

ti hatalmak háborús tapasztalata annyira érett, hogy

maguk fogják meghatározni, hol és mikor támadják meg és verjék meg az ellenséget.

Bukarest. A bukaresti Steagul. szelvény, mint a Marehiloman Sándor elnöklése alatt álló konzervatív párt organuma, a központi hatalmak érdekei mellett szállt síkra. Legutóbb Bukarestbe érkezett számában közli a szeptembertári Riecs-nek egy cikkét, amelyet Miljukov, a kadetpárt elnöke írt. Az orosz politikus a bekövetkezendő román háborúról és ezzel kapcsolatban Szaszonov orosz külügyminiszter bukásának körülményeivel is foglalkozott. Miljukov megállapítja, hogy Szaszonov habozása volt az oka annak, hogy Románia már előbb nem indította meg a háborút a monarchia ellen. Ez a habozás volt a logikai alapja annak, hogy Szaszonov nem fejtette ki azt a diplomáciai nyomást, amelyet utódja, Stürmer gróf oly sikeresen alkalmazott, — írja Miljukov. — Szaszonovnak az volt az álláspontja, hogy ezt a jelszót: Ausztria-Magyarországot fel kell osztani, nem lehet megvalósítani. A monarchia sokkal erősebb volt Szaszonov szemében, semmogy katandorpolitika színezete nélkül beláthatta volna Romániát az Ausztria-Magyarország elleni háborúba a siker reményével. Szaszonov tulajdonképpen a román-kérdésben bukott meg.

Miljukov fejtegetéseire megjegyzi a Steagul: Ime a mi álláspontunk helyessége. Az orosz külügyek intézésének felelős tényezője nem tartotta lehetségesnek azt, hogy Románia megkapja Erdélyt. Hogy bizhassunk mi ebben? Mi abban a hitben vagyunk, hogy Erdélyt úgy fogják védeni támadásunk elleneben, mint Magyarország erősségét. A mi álláspontunk ma ugyanaz, mint két évvel ezelőtt. Románia kockázata sokkal nagyobb, mint a várható nyereség.

kal traktáljuk. Nincs szükség hatást keltő riportokra, a menekültek itt járnak közöttünk és ez a pusztító tény elegendő magyarázat. Nem áll jogunkban, hogy a menekültek előadásai valódiságát eszünkünk, de kérjük a közönséget, hogy fogadja kellő higgadsággal és saúrje le azokat nyugalommal, bizakodón.

Más kötelessége van most Arad város közönségének, amely hazafiasságának már annyiszor tanujelét adta. Szívesen és tárt karokkal kell fogadni a menekülteket és ellátni őket fölünk telhetőleg mindennel.

A nyílt pályatesten az eleven, nyüzsgő hangyaboly közepette végzi hatalmas feladatát az aradi Vörös Kereszt. Fehérruhás hölgyek sűrűnek-forognak, dolgoznak reggeltől estig fáradhatatlanul. Hatalmas üstökben főzik a levest, tehát, hogy minden időben adjanak nek, aki éhes.

A raktárpüllet mellett egy hosszú sor van felhalmozva, kenyérral, tojással kalácsokkal és nagy edényekben forró kávéval. Minden pillanatban omlanak más adagokat.

Sok kedves jelenet játszódik le itt. Három kis gyermek jön a hölgyekhez. Szólni nem mernek, de a szemük olyan, mint az éhes mádárfiókaké.

— Ehesek vagytok? kérjük. Bátorisan, nem adnak határozott választ, csak egy kis csoport felé mutatnak:

— Ott vagyunk.

Csak merjünk vissza, jövnék mindjárt! Hangzik a megnyugtató válasz.

A következő pillanatban két hölgy felkap egy hatalmas kávé üstöt, másik egy kalácsoskal telt kosarat és metnek az éhes kis csoport felé.

A környéken egy csoport beteg-katonák időzik. Vágyó szemekkel nézik az étellel megpakott asztalt. Végre az egyik megembereli magát, oda jön, rámutat egy kalácsra és kérdi, hogy miibe kerül.

— A menekültek ez, mondja az egyik hölgy és nem adnak el pénzért. A katona elszontyolodott arcot vág és távoznisakar. A jószívű hölgy ugylátszik, nem bírja ezt nézni. Kivesz egy nagy darab kalácsot és a kezébe nyomja. A katona boldogan távozik.

Az üdítőállomásra a Fecene-téri hadikórház konyhájból szállítják az ételcsontokat. Ez azonban nem elég. Hogy az üdítőállomás még nagyobb teljesítő képességű legyen, rá van szorulva a közönség adakozására és reméljük, hogy az aradi közönség elágot fog tenni a hozzá fűzött várakozásnak.

Hogy a kiosztott ételtek mennyiségének arányát csak némilleg ismertessük, megemlítjük, hogy tegnap például ezer ember részére főztek köles kását. Ugyancsak tegnap teletonon hívták fel a Vörös Keresztet, hogy az éjjeli vonattal tömördek éhes síró gyermekjött. Azonnal szállítottak ki, mintegy 100 liter tejet.

A természetbeni adakozások is szépen folynak. A nemesszívű adakozók közül báró Neuman Alfrédné eddig egy métermázsas kenyert ajándékozott. Leopold Zsigmond 80 liter tejet. Lévy Adolfiné tejet és kalácsot, Szabó Istvánné kalácsot, Spitz Mária gyümölcsöt, Hanzu Nesztor 6 üveg rumot, teát, citromot és málnaszörpöt, Lejtényi Sándorné egy kosár tojást és kalácsot.

A Vörös Kereszt üdítő állomására fáradhatatlanul dolgoznak felváltva, éjjel-nappal a következő lelkes urhölgyek, az egyesület elnöknője Vásárhelyi Janka és báró Neuman Alfrédné vezetésével: gróf Bréda Viktorné, Rónay Jánosné, Rónay Dóra, Vörös Magda, Gyöngyösi Sándorné, Kintzig Gézi, Láng Jánosné, Gyulányi Rezsőné, Szemere Kálmánné, Dengl Lajosné, Schwaffer Henrikné, Verzar Hermin, Tóth Iluska és Mariska, Eckensberger Károlyné, Zubor Andorné, Taubner Elvira, Fuchs Arnoldné, Darvas Beila, Mancs Rózsi és Zsuzsika. A nagyarányú természetbeni adományozók között van továbbá Cukor Lászlóné, itói Adler Andor, Hoffmann Huzó, Fuchs Arnoldné, Vertán István, Müller József és Tóth István.

A hazafias aradi közönség kötelessége, hogy élelmiszerekkel ellássa az üdítő állomást. A legkisebb adományt is szívesen veszik. Minden darab kenyér, minden pohár tej egy menekülő éhséget csillapítja. Reméljük, hogy az aradi közönség ma már garmadával fogja szállítani az adományokat az üdítő állomásra. Hazafias kötelességünk, hogy felülül otthonuk helyett barátságos vendégfogadó házként találjanak itt a menekültek, bizonyítsuk be, hogy nem vészett ki még a magyar vendég szeretet s ha majd egyszer eljön az idő, mert el kell jönnie, hogy diadalmasan boldogan visszatérnek régi otthonukba, vigyenek magukkal Aradról kellemes emlékeket. Mert vissza fognak még térni, diadalmas boldogan és dalos lesz akkor a világ, virágos a mező s aranyglóriával vonja be mártír fejüket s nap.

Üdítő állomás

a menekültek részére.

(Az aradi Vörös-Kereszt hazafias akciója. — A lelkes aradi urinők. — Kérelem Arad város közönségéhez.)

Az Aradi Közlöny tudósításától.

A hadvezetéség stratégiai okokból bizonyos helységeket — kiürítését rendelte el. Három nap óta folyik a menekültek szállítása az ország különböző részeibe. S ha az első órákban még volt is az intézkedés ellen valami kívánnivaló, ma hangsúlyozzuk, semmi ok sincs az agodalomra. Minden a legnagyobb rendben és kifogástalanul működik. Nem feltételes megnyugtatóképpen, de komoly alapokra támaszkodva, figyelmestetjük a közönséget, hogy a szerencsétlen menekültek lézas előadásai nem felelnek meg mindenütt a valóságnak. Az izgalmtól kifáradt, agyoncsigázott idegzetű emberek természetes, hogy nem képesek a dolgokat valami rózsás színben látni.

Három nap óta az aradi pályaudvar a menekülés tipikus képét mutatja. Órák hosszat időzünk a menekültek között, de mégsem tartjuk szükségességnek és megengedhetőnek, hogy a közönséget egyes borzalmas epizódok-

Bukarestben a hadüzenet óráiban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy Bukarestből Aradra érkezett úr rajzolta meg a következő rendkívül érdekes képet a hadüzenet előtti napokról.

Már pénteken Sinajában nagy volt az izgalom, mert azok a nyaralók, akik az ott időző politikusokkal érintkeztek, megtudták, hogy szombatra össze van hívva a koronatanács. Szombaton aztán feltűnt különösen a magyar, osztrák és német kolonisták között, hogy néhány markáns román személyiség feleségei hirtelen elutaztak Sinajából. Ez a magyarok részére jel volt ahhoz, hogy a kolonisták meneküljen és a határt elérni iparkodják, ami sikerült is. Czernin gróf és Busche követek még szombatra virradó éjszaka a bevásárló bizottság tagjait és a Bukarestben élő magyar-osztrák és német alattvalók előkelőbbjeit felkeltették. Mint hogy azonban már szombat reggel óriási tolongás volt a bukaresti pályaudvaron, igen sokan csak a délután folyamán utazhattak el. Brajlából és Galaeból csak kevesen menekülhettek, mert hittek a kormány semlegességi nyilatkozatának és nem tettek semmiféle előkészületeket az elutazásra.

A Romániában rekedt magyar-osztrák és német alattvalók száma körülbelül 200 ezer. Legnagyobb részt mint alkalmazottak keresték kenyerüket. Valószínű, hogy a román kormány internálni fogja őket, de nem képzelhető el, hogy ily óriási tömeg elhelyezésére megfelelő intézkedéseket tett volna. Már régóta beszéltek arról, hogy Jassy, Brajla, Galaeb és Macin városokat szemelték ki az internálás céljaira és, hogy ott baraktáborok készülnek.

Azról is beszéltek már, hogy a román kormány a Magyarországból és Ausztriából Romániába vándorolt zsidókat átadja Oroszországnak és ez fogja ezeket a szerencsétleneket internálni. A világháború kezdete óta igen fonák volt a helyzete Romániában a központi hatalmak alattvalóinak, mert ahhoz voltak hozzá szokva, hogy noha idegenek a bensültek, mégis tisztelettel közeledtek feléjük. A világháború óta ez mind megváltozott. Az intelligens románok, akikkel az ember érintkezett, kezdettől fogva ellenségesen viselkedett és egész időn át nagyon kellett vigyázni arra, hogy az ember legjobb barátjával egy-kettőre össze ne vesszen. Már egy évvel ezelőtt hoztak egy törvényt, mely felügyelet alá helyezi az idegeneket és kizárólag arra szolgál, hogy a központi hatalmak alattvalóit jegyzékbe vehessék. A bizonytalan helyzet következtében már hónapokkal ezelőtt elköltözték Romániából családjukat, hogy legalább ezek legyenek biztonságban.

Az a gyűlölet, amely különösen a magyarok és a bolgárok ellen nyilvánult meg, azokkal alig választható. Még a vendéglők is ententebarátok voltak és a bukaresti előkelő világ már hónapokkal ezelőtt egész nyíltan ezeken a nyilvános helyeken is tartózkodás nélkül megmutatta érzelmeit a központi hatalmak alattvalói ellen. Az entente minden győzelmét hosszánával fogadták és minden vereségét fájdalommal meggyászolták. A bukaresti utcákban és a nagyobb román városokban nagyon harcias volt már régóta a hangulat és nemcsak, hogy megtapsolták az entente hőstetteit, amelyeket állandóan bemutattak a vászonon de igen fenyegetően viselkedtek, ha a mosi programján központi hatalmaknak kedvező lépéseket láttak.

A romániai paraszt nép hangulata nincs mellettünk és nincs ellenünk, mert egy olyan népnek, melynek 85 százaléka analfabéta, semmiféle politikai aspirációja nincs. Azonban az intelligencia, a vagyonos osztály és a katonaság francia barát és ezért entente párti, mert minden fiatal román, mely néhány hónapot töltött Párisban, kötelességének tartja, hogy franciául beszéljen és úgy viselkedjék, mintha a francia kultúrát ötvenedik évtől örökölte volna. Oroszország mellett semmi se szól, csak az, hogy Franciaország szövetségese.

Az udvar a főképp a királyné teljesen angol érzelmű. A király teljesen a kormány befolyása alatt áll. A királyné azonban, aki Kóbuszi származású mindentelnyben részesít ami angol, gyermekeit felette angol szelvényben neveli az udvarnál is csak angolul beszélnek és a királyné minden alkalommal tüntet angol eszimptájiával. A trónörökös, akit Romániában sokkal jobban szeretnek mint szüleit és aki már született román és ilyenek is mondja magát, németbarát ugyan, de románul érez és úgy a kormánypárt, mint a ruszofilok benne látják az első román királyt, aki már születése által össze van kötve népével. Noha csak 22 éves mégis nagy katonai szerepet szántak neki.

A háború már hetek óta elkerülhetetlennek látszott. Az utóbbi hetekben már nem volt kétséges, hogy Bratianu megegyezett az ententével. Az utolsó készülődéseket láthatólag forszoríták a mértékadó körök viselkedése direkt kihívó volt és magától értetendő hogy minden magyar-osztrák és német akinek volt vesztési valója készült a hazautazásra. Az üzleteket lebonyolították, amennyire lehetséges volt, csomagoltak, amit el lehetett vinni és amikor észrevehető volt a monarchia területén lakó románok is kezdenek tömegesen Bukarestből visszatérni, megkezdődött a miénk menekülése is. A háború kitörése csak napok kérdése lehetett. Bukarestben ugyan még a háborús pártik közt is voltak olyanok, akik azt állították, hogy Románia a hadüzenetet halogatja mindaddig, míg a harcsteren valami döntő esemény nem lesz, amely legalább megindokolná Románia beavatkozását. De Bulgária erőteljes offenzívája és az entente teljes gőzzel fektet rá a román kormányra, mert tudta egész biztosan, ha Szaloniki elesik, akkor Románia sohasem tűzén háborút a központi hatalmaknak. Hogy ezt megelőzzék, kellett Romániának a döntő lépést megtennie.

Minden román meg van arról győződve, hogy az ő beavatkozásuk következtében legfeljebb még 8 hónapig tarthat a háború. És hogy a központi hatalmak már a legközelebbi hetekben összeomlanak.

Tisza István gróf és Andrássy Gyula gróf tanácskozása. Budapestről táviratozza tudósítónk: Andrássy Gyula gróf ma délután felkereste Tisza István gróf miniszterelnököt a tegnapi tárgyalások folytatása érdekében és a kérdések ismételt megvitatása céljából.

Előléptetés. A király Pozsgay István dr., Berényi Imre dr. és Leopold Béla dr. népfelkelő segédorvosokat a 2-ik népfelkelő parancsnokság nyilvántartásában, népfelkelő főnökökké léptette elő.

Románia aspirációja.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs. A Neue Freie Presse ezzel a címmel „Románia beavatkozásának katonai jelentőségéről” egy a viszonyokat ismerőnek tollából a következőket írja: Románia két háboruban volt döntő faktor. Az orosz-török háboruban 1876—77-ben a cár által segítségül hívott román hadsereg támasztotta fel a Plevnánál kimerült és megtizedelt orosz hadsereget és ezzel megnyerte a háborút. A második balkán háboruban Románia, a Szerbia és Görögország ellen, keményen és vitézül küzdő Bulgáriának hátába döfte a tört minden meggondolás nélkül, mert semmit sem kockáztatott. Ez lehet az oka annak, hogy Románia a katonai gondviselés kiválasztott eszközeinek tekinti magát és azt hiszi, hogy a mostani világháboruban is hasonló sorsra van kiszemelve.

— A háboruban annyi momentumtól függ annak kimenetele, hogy minden jóslás hiábavaló. Nem is akarunk ezért jóslásokba bocsátkozni, csak azt hisszük, hogy józan mérlegelés helyén való, mert bebizonyítható, hogy **semmivel sincs indokolva a román ambíció és hogy önmagában össze kell omlania.**

— A román hadsereg beavatkozásának a hadihelyzetre az a hatása és következménye, hogy a keleti fronton küzdő ellenfeleknek déli szárnya meghosszabbodik. Ha az orosz frontot 1400 kilométerre becsüljük, akkor a mostani összfront kiterjedése 2000 kilométerre emelkedett. Csak az a kérdés, hogy mi ezen az új hosszú fronton miképp osszuk be a magunk csapatait. Vajon nem áll rendelkezésre stratégiai segédeszköz? De igen! A már jelentett határszéli összeütközések és erős harcok közben történt tervszerű megszállása hátrábbszó előre elkészített állásoknak, már utmutatásul szolgáltának.

— Hogy az ellenség, csapataink erős strukturájánál fogva sikerre számíthasson, az nagyon kétséges. Nem ismerjük ellenségeink operációs szándékait, de nem ismerjük a magunk hadvezetőségét sem. Az offenzívának és defenzívának igen sok válfaja van. A fődolog az, hogy keresztülvihető legyen. Bármit tervezzenek nálunk, vagy ellenségünkénél, az az egy bizonyos, hogy a mi szövetséges csapataink az új ellenséget, mint annak északi segítő társát, legalább is feltudják tartóztatni, sőt egy helyhez szögezni. Közben a döntés masutt megtörténhetik. Minthogy mi Románia kétes magatartása következtében megfelelő katonai intézkedéseket tettünk a határ mentén, nem történhetik jelentős erőeltolás a mi hátrányunkra. **Romániának az az aspirációja, hogy ő döntse el a világháború sorsát, minden emberi számítás szerint szerte fog fosztani,**

H I R E K.

Mi kell a menekülteknek?

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Jönnek a vonatok, egymásután, sietve, mint valami felzaklatott, meghajszolt szörnyek... fölöttük fekete füst felleg, mögöttük elsötétült boldogság, bennük nyugtalanság, dobogó szívek, de bizó reménység...

A szomorú vonatok láthatatlan hidakon robognak keresztül, melyek alatt asszonyi könyek folyója folyik: gyermekek keserű sírása örvénylik.

Menjetek ki aradi asszonyok, aradi férfiak, egy ilyen menekülő vonathoz: vigyék magatokkal mindeneteket, ami nektek fontos: a álljatok meg egy pillanatra a hajléktalanok robogó háza mellett.

Vigyék magatokkal első sorban a szívetek melegét, ezt az örök tüzet, mely életet tud önteni a dermedt tagokba, és fel tudja támasztani a haldoklókat is. Aztán tártjátok ki a nyitott szív fölött a két karotokat, a mely olyan legyen a szerencsétlenek zordon sorsában, mint az áldás karácsonyfájának két megakartott ága: legyen megterhelt minden földi jóval, amiben neked bőveged vagyon. Ott fog ragyogni minden ajándékok felett két boldog szemed fényes gyertya lángja.

A jobb karotokon, a szükség harsi eszközei legyenek: ruhák, cipők, fehérneműk, amelyek eltakarítják az éjszaka ágyaiból leírészott szemérmeseket; a bal karotokon, a szívetek fölött, apró kis magyarok gyöngé életének megerősítői legyenek: friss tej, jó kenyér, üdítő gyümölcs, és izletes táplálék.

Mert boldog az, aki adhat és hisz dat, qui cito dat! Kétszer ad, aki gyorsan ad!

A vonatoknál az üdítő állomáshoz adja le mindenki a maga adóját. Mindent elfogadnak ott és mindennek hasznát veszik. De aki teheti, menjen ki maga is segíteni; a segítő asszonyi kéz mindennél drágább gyógyszer a szerencsétlenségben.

És ne feledkezzenek meg arról, hogy ezek a vonatok napokig, éjszakákon át robognak, ugyszólván megállás nélkül. A reggel tiszta fénye, minden kultúrált lénynek eszébe juttatja a tisztálkodás gondolatát: igyekezzünk ezen is segíteni és vigyünk ki: törülközőt, szappant, mosdó edényeket.

Vannak, akik Aradon akarnak maradni. Akik nem bírják tovább az utazást, talán apró gyermekeiknek kell a pihenés: ezek számára, a tehetősek, küldjék ki kocsijukat, podgyászait számára — a fuvarosok, butorszállítók — társzekerüket. Mindez történjen ingyen, jószívűből, az irgalom nevében! Ne nyereszkedjék a mai időkben senki a mások nyemoruságán!

Itt bent a városban: nyiljanak meg a házak kapui és a lakások ajtai. A mai időkben senkit se illett meg a szobák sokasága. Huzódjék meg mindenki oly kevés helyen, amilyen kevés helyen csak lehet a főléseges szobákat adja át a menekülő magyaroknak. Vegyem példát mindenki Kintzig János aradi főispántól, ki egy teljesen berendezett lakást bocsátott a menekülőkre rendelkezésére.

Ami az ellátás kérdését illeti: vegyem ezt a város a kezébe, mert a vendéglők bízhatatlan árait nem bírják meg a szegény menekültek. Nyiljanak meg a népköny-

hák ajtai, a könyörületnek ilyen mértékére még ugysem volt példa Aradon.

Aztán... ha még soha pénzzel bőkezűen nem bántunk, tegyük meg most! Ne maradjon el senki, akinek egy garasával több van, mint amennyire szüksége lehet, hogy azt most le ne tegye a legnagyobb oltárra, a magyar menekültek inségasztalára. Pénzbeli adakozásokat a főispáni hivatal fogad el, s nyugtáz nyilvánosan.

Legyen ez a város egy óriási szív, amelynek megnyit minden kamarája, honnan bőséggel omlik minden szükséges jó Erdélyországból ide üzött testvéreink ölébe...

Felfüggesztett polgármester

és rendőrkapitány.

Távirati tudósítás.

Szabadszárról jelentik: Palánka, Kuls, Szépliget, Torzsa, Zenta, Ujsóvár és a többi bácskai község tiszt- és gabonapanamás névsorában, most helyet kér Magyarokizsa is, ahol igen nagy szabású szállítási visszaéléseknek jutottak a nyomára, amelyeket a hatósági személyek közreműködésével egy ezzel üzletszerűen foglalkozó szövetkezet követett el. Schutthéty Ferenc, Bács megye alispánja is tudomást szerzett arról, hogy vezető állásban levő magyarokizsai hatósági személyek, akiknek feladatuk volna a visszaéléseket megakadályozni, vagy azok megtörténtét megfordítani, részeseek azokban a bűnökben, amelyek Magyarokizsa nevét a meghurcolásnak tessik ki és szigorú, semmiféle személyi szemponttal figyelemmel nem levő vizsgálatot indított a súlyos váddal illetett köztisztviselők ellen, a melynek folyamán Laczkovics Antal várpai főjegyzőt, Magyarokizsa helyettes polgármesterét és Fraticsevics János magyarokizsai rendőrkapitányt szállítási visszaélések miatt állásától felfüggesztette.

A magyarokizsai botrány történetéhez tartoznak azok a nem érdektelen előzmények is, melyek Laczkovics Károly főjegyzőt, helyettes polgármesterré — s így a város ellenőrzés nélküli feijévé tették. Magyarokizsa polgármestere tudvalevőleg Lehel Pál dr., kit a háború alatt választottak meg Király Lajos dr. volt polgármester helyébe. Az új polgármestert — ki egyébként fiatal pesti ügyvéd volt — katonai szolgálatának teljesítése közben érte a magyarokizsaiak bisalma. Azóta is tiszteifőhadnagy s nem volt alkalma a polgármesteri szék elfoglalására. A botrányok hőse Fraticsevics János rendőrkapitány, akinek Laczkovicshoz való viszonyáról elég regényes dolgokat regél a fáma. — Fraticsevics rendőrkapitány hivatalfőnökével szövetkezve oly hatalmas mérvben üsték mindkettőjük hivatalos hatalmának kihasználásával a legmegdöbbentőbb visszaéléseket és szabálytalanságokat, hogy a vizsgálatnak hatalmas munkája elé a legteszteltebb várakozással tekint az egész vármegye.

A vármegyén nagy gonddal készítik elő az időkben állásuktól fel felfüggesztett Laczkovics és Fraticsevics ellen a legmesszebbmenő és a legszigorubb vizsgálatot. A napokban a helyszínen fog kiszállani a vármegyének a vizsgálatot megbízott egyik főtisztviselője. Illetékes helyen a visszaélésekről és szabálytalanságokról most már hivatalosan is tudnak s minden a legtárgyilagosabb eljárás, a legszigorubb vizsgálat tárgyát képezi már ezidő szerint is.

LEGUJABB.

Érkezett éjjel fél 2 órakor.

Berlin. A Lokalanzeiger jelenti Szófiából: Ma délben érkezett hírek-ből kiderül, hogy Bulgária Németországgal egyetértően fogja fel Románia árulását, melyre azonban a bolgár kormány el volt készülve.

Berlin. A Berliner Tageblatt írja: Diplomáciai körökben az hírlik, hogy a bukaresti bolgár követség utazásával kapcsolatos intézkedés még nem történt.

Berlin. Konstantinápolyból jelentik: A román ügyvivő a török hadüzenet következtében elutazott Konstantinápolyból.

Bécs. Cernin gróf követünktől ma érkezett meg, a már 28-an felfedoit távirata, melyben közli, hogy értesült a román hadüzenetről és a követség személyzetével elutazott Bukarestből.

— **Kitüntetés.** A király, meparancsolta, hogy a vasuti hadiszolgálat terén kitűnő szolgálata elismerésül Fiam Lajos 33. gyalogezredbeli tartalékos hadnagynak a legfelső dícsérő elismerés tudtul adassék, egyben Huszka Imre tartalékos hadnagynak a 2. honvéd gyalogezredben és Erkel Endre 2. honvéd gyalogezredbeli tartalékos zászlósának a 2. osztályú vitézségi éremet adományozta.

— **A menekültek újságja.** Az Aradi Közlöny kiadóhivatala tisztelettel felkéri mindamaz t. előfizetőit, akik a harcterületté vált városokból és községekből menekülve már állandó lakóhelyhez jutottak, hogy sziveskedjenek ezt a kiadóhivatallal tudatni, mert azonnal megindítjuk részükre új lakóhelyükre is az Aradi Közlönyt.

— **Aradiak hadiadója.** Az aradiak hadiadóját kivétel bizottság ma tartotta utolsó tárgyalását, melyen a következő adófizetők kerültek sorra: A hadiadózók közül Dittrichstein Mór, H gyessy Géza, Holländer Ignác, Klein B. Vilmos, Lukács Lipót dr., Vámos Antal, Varga Kálmán, gróf Üchtritz Amade Emil és Löwinger Jenny kimaradtak. Léray Adolf, Löwy Mór, Ring Lajos, Salgó Béla, Vojtek Kálmán és Vörös Henrik adóját a bizottság változatlan összegben állapította meg. A mai tárgyalással a városiak hadiadóját kivették. Most a megyei hadiadózókra kerül a sor, s hétfőn reggel 9 órakor a pénzügyigazgatóság egyik első emeleti termében Vásárhelyi József elnöklésével megkezdik a megyei adókötelesek hadiadójának megállapítását.

— **Az orosz kapitány felesége.** Stockholm-ból jelentik, hogy a pétervári katonai törvényszék most tárgyalta Ermiz kapitány és a felesége perét, akik tisztiszolgálatukat halálra kintzták. A kapitányt felmentették, feleségét azonban egy évi togházra ítélték.

— **A városi jégszállítás egynapos szünetelése.** Zádor Imre gépüzemigazgató értesíti a közönséget, hogy a jéggyárban előfordult üzemzavar következtében pénteken, szeptember hó 1-én jéget sem házhoz szállítani, sem a jéggyárban eladni nem fognak. Ugy a szállítás, mint az eladás szeptember 2-6-ól, szombattól kezdve ismét rendszeresen tovább foly-

— **Kérelem az Aradi Közlöny hirdetőihez.** Tekintettel arra, hogy Aradon levélcenzura van, az Aradi Közlöny kiadóhivatala azzal a tiszteletteljes kéréssel fordul a lap t. hirdetőihez, hogy a postalóforgalom korlátozása következtében kialakult helyzetben ne ragaszkodjanak a feladott hirdetés megjelenésének pontos idejéhez, mert a kiadóhivatalon kívül álló körülmények következtében megrendelő leveleik sokszor a hirdetésre megjelölt nap után megkesve érkeznek meg. Amennyire csak lehet, természetesen ezután is úgy, mint eddig, hirdetőink minden kívánságát teljesítjük.

— **A pozsonyi gimnázium igazgatója.** A pozsonyi gimnázium igazgatója, Polikeit Károly, negyvennégy évi szolgálat után nyugalmába vonult. Ezzel kapcsolatosan a Pozsonyban megjelenő „Nyugatmagyarországi Híradó” a következőket írja: „Ertesülésünk szerint ma szint oly tényezők voltak beolvással Polikeit nyugalmabevonulására, melyeknek a tanügyi dolgokba való túlságos beavatkozása semmi esetre sem helyes és nem kívánatos.” E megjegyzéssel szemben érdekes megállapítani, hogy a nyugalmába vonuló igazgató sőt maga Burián báró közös külügyminiszternek.

— **„Magyar harc vonal”.** Egy új cím, egy új fogalom, amelynek minden betűje a szívünkbe vág! A mai Hőfőjelentés így jelzi a román támadás vonalát. Könyv és szenvedés a mértőldköveit ennek az utvonalnak, amelynek végén egy csodálatosan világitó reménység csillaga ragyog. Jó! legyen hát — magyar harc vonal; álljanak hát fel e vonalra Magyarországi fiai! De ők álljanak fel, aztán mutassák meg nekik azt a másik vonalat, amelyet most a ködlő távolság takar s mondják meg nekik, hogy az — ott Oláhország! S ne mondjanak nekik többet: csak azt nézzék, hogy merre fog hajlani ez a „magyar harc vonal”, hogyan fog összeszorulni, hogy megfojtja a világ legutolsó nemzetét! . . .

— **A berlini válóperek.** Berlinből írják: A válóperek, amelyekből Berlinnek jut ki talán a világ összes fővárosai között a legtöbb, a háborúban is megmaradtak a régi arányban. Ezt most egy berlini lelkész állapította meg.

— **Nagyon elszomorító.** — mond a — hogy a háború második évében sem apadt a válóperek száma és a szétdúlt házasságok között nagyon sok van olyan, melyeknél a férj a harcok naponta százszor néz szembe a halállal.

Statistikai adatok szerint a háború első évében némileg apadt ugyan a válóperek száma, de a második évben harminc perccel nagyobb lett, mint a békekor volt. A válóperek kilenczettedrészükben a férjek indították.

— **Fényképek az orosz fogolytáborokról.** Pétervárról jelentik: Az orosz kormány elhatározta azoknak a híreknek megcáfolására, hogy az orosz fogolytáborokban borzalmas állapotok vannak, hogy lefényképezteti a fogolytáborokat, valamint magukat a foglyokat is és hogy a fényképeket albumba fűzve, megküldik a semleges külföldre, hogy ebből ísmeret alkossanak a fogolytáborokban való bánásmódról.

— **Ludendorff első főszállásmester.** Két évvel ezelőtt, a háború kitörése után jó ideig a német hivatalos jelentéseket egy okos katonája neve díszítette. Minden jelentés alatt ott állott: von Stein főszállásmester neve. Olyanok voltak ezek a hivatalos iratok, mintha költő írta volna azokat. A szinte zengő sorokat, színes jelzők, hangfestő árnyalatok tarkították, mint a babérgirlandokat a színes lámpionok. Aki e sorokat olvasta (s ki nem olvasta Európában?) soha nem fogja azokat elfeledni. Aranybetűk az érclepon nem ragyoghatnak jobban, mint az emlékezet tábláján a von Stein főszállásmester dicsőségét hirdető betűi. Aztán egyszer csak eltűnt a név. A haditettek fényes betűi még megmaradtak, de az aláírójuk más teret kapott tevékenységének színhelyül. A francia front vezénylő katonája lett s a fényes betűk — a nagyhadszállás névtelen jegyzése alatt — ő róla is mondtak ezentúl dicsőséget hirdető szavakat. Most — hosszú idő után — új név került a német hivatalos jelentések alá: von Ludendorff első főszállásmester neve. A főszállásmester — a vezérkari főnök helyettese, a vezérkari főnök pedig: Hindenburg! Azt hisszük érdekesebb és tartalmasabb olvasmányok megint nem lesznek egész Európában, mint a német jelentések — a von Ludendorff aláírásával!

— **Villámotl agyoncsújtott őrmester.** A ma esti viharok sajnálatos áldozata van. Egyik aradi katonai gyakorlóterén a villám este fél nyolc órakor agyoncsújtotta Libál József 25 éves ausztriai születésű őrmestert. A szerencsétlen ember azonnal meghalt. Holttestét a katonai járványkórházba szállították barátai, akik a szerencsétlenségnek szemtanúi voltak. Temetése valószínűleg holnap lesz katonai pompával. A szerencsétlen áldozat iránt nagy a részvét barátai körében.

— **Egy testvéroár tragédiája.** Orlbergből jelentik: Az itteni pálvandvaron egy ur ember agyonlőtt egy körülbelül harmadik század elegáns hölgyét, azután a saját fejébe röpített egy golyót. A nő azonnal meghalt és a férfi állapota is reménytelen. Irásából kiderült, hogy a férfi Górosch Lipót dr., lembergi gimnáziumi tanár, a nő pedig a huga. Szaniszlava. Mindketten idegbajosok voltak és ezért mentek közösen a halálba.

— **Menekülők uzsorása.** Tegnapelőtt a rendőrség két erdélyi menekült feljelentést tett Rózsa Demeter miklakai fuvaros ellen, mert ez a két menekült podgyászát Miklakáról Aradra beszállítva, az utért tíz koronát kért. Weil Károly dr. rendőri büntetőbíró ma tárgyalta ezt az ügyet és Rózsa Demetert öt napi elzárásra és száz kor. pénzbüntetésre ítélte.

— **A kulturpalota könyvtárának olvasóterme** szeptember 1-étől kezdve hétköznapokon délelőtt 9—1-ig és délután 3—5-ig nyitva van. Könyvkölcsönzés: délelőtt fél 11-től fél 1-ig. 8091

— **Underwood-gépiró és gyorsíró szakoktatás** Zitter és Hollós cégnél, főpostával szemben. Ugyanott írásmunkák és sokszorosítások a legjutányosabban vállaltatnak.

— **Levélpapírokban nagy választék** Kerpelnél. 8547

— **A kiadóhivatal izenete.** A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentsék be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiány-

ról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előírt panasz.

LEGUJABB.

Ejjelel 3 órakor érkezett jelentés.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az olasz vezérkar legutolsó jelentése a következő: Csapatunk az egész fronton testvériesen üdvözölte a román nemzetiségű katonákat.

Berlin. A német birodalmi gyűlés pártvezetőit a román hadüzenet hírére Bethmann-Hollweg birodalmi kancellár magához hívatta. Minután azonban nem jelentek meg teljes számban, holnap, vagy holnapután a tanácskozásokat meg fogják ismételni.

Athén. Augusztus 25-én mintegy huszonezer főnyi tömeg lelkesen tüntetett a király és a kormány mellett. Gunaris exminiszterelnök beszédet tartott, melyben támadta Venizelos külpolitikáját. Azzal vádolta, hogy ő Görögország jelenlegi helyzetének egyedüli okozója. Azt hangoztatta a népnek, hogy a görög front területi integritása nincsen veszedelemben, mert megfelelő garanciák vannak.

Athén. Az olasz flotta a Valonától délre fekvő Ohimarában megérkezett, hogy a kikötőt megszállja.

Berlin. A Norddeutsche Allgemeine Zeitung eskü alatti tanuvallomások sorozatát közli, melyekből kiűnik, hogy a franciák tisztjeik parancsára a megsebesült és elfogott németeket kegyetlenül legyilkolják. A franciák kulturálatlan és emberiségükkel kérkednek. A németeket lebecsülik és közben dühükben a legembertelenebb fosztogatást és mézárítást viszik véghez.

Szerencsés szabadulás a román háború első golyózáporából.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Kolozsvárra érkezett tegnap egy huszárkapitány. Őki az ellenségeskedés megkezdése pillanatában Predealon járt Burg Kornél háttérrendőrkapitány társaságában. Az első román puskalövés az ő autója ellen irányult s meg lehet állapítani, hogy a román háború első pillanatai az ő személyéhez fűződtek.

Egy hírlapíró előtt a huszárkapitány a következőképen adta elő izgalmas kalandját:

— Vasárnap Brassóban voltam, ahol nagy érdeklődéssel várták a román koronatanács döntéséről szóló híreket. Amár rosszra sem gondolt, mégis kíváncsi voltam arra, mi történik és este fél 9 órakor Burg Kornél háttérrendőrkapitány társaságában autóra ültünk. Többször a vasútállomáson láttuk, hogy egy tehervonatot visszaindítottak. És mindenesetre feltűnő volt, de háborúra eszünk ágában se volt gondolni. A másik érdekes jelenség volt amit láttunk, egy Predeal felé tartó üres személyvonat. Egy vasuti ór kérdésünkre azt mondta, hogy Predealból magyar és osztrák

...fogadott fogadott fogadott a vonat. Utószobán...
...fogadott fogadott fogadott a vonat. Utószobán...
...fogadott fogadott fogadott a vonat. Utószobán...

— Mi az újság? — kérdezték.

— Nem történt semmi, csak egy villa le-
gott.

— Arra hőttem Lánost, menjen át a so-
rosonya, neki ez, mielőtt vámbivatalnoknak jogá-
baa áll és tudakolja meg, mit határozott a ro-
mán koronatanács? A vámbivatalnok szívesen
vitatkozott erre, sőt tett azonban néhány lé-
pést amán területen, vissza kellett fordulsin.
Oda határok állták útját azzal, hogy most
nem lehet tovább, de majd reggel nem lesz
semmi akadály a ennek.

— Arra gondoltam, hogy a román határ-
szendőrökkel magam fogok engedélyt kérni át-
menetetre. Közben visszamentem az autóhoz
és nőttem útvesztés lépések sajára lettem figyel-
mes. Odafordultam: szuroyos bakákat lát-
tam. Kicsé rövidlité vagyok a az első pilla-
natban és is gondoltam arra, hogy román
katonák lehetnek. Mikor azonban a katonák
szuroyainak felvilágosítását láttam, odakiáltot-
tam: Baragnak, hogy ugorjon be az autóba.
Géptárcsában a szifórón kívül még egy esendőr
vált, aki megkért bennünket, vigyük Brassóba.
Mintegy ötven román katona állott néhány lé-
pésnyire autóinktól. Harsány hangon kiáltották
felénk:

— Üressé! (Allj meg!)

— Induljon azonnal — kiáltottak oda a
szifórnak. Néhány oláh katona ekkor közvet-
lenül az autónál állott és magfogták a karos-
színt. Abban a percben, mikor elindultunk,
román katonák sortűzset adtak az autóra. Burg
mag én lekuporogtunk az autóban, a szifór

bhusta a nyakát, a esendőr féloldalra dőlt.
Golyók süvítése közben roboztunk keresztül
három szerpentin uton. Osszintén szólva, meg-
rémültem, hogy Burg megsebesült, mert egé-
szem rám dőlt. Hirtelen eszembe jutott, hogy
ha a románokban van egy kis élelmesség,
egy gyalogősvényen élénkbe kerülhetnek. Csak
akkor létegetttem fel, amikor túl voltunk a
veszélyes terepen.

— Éles-e még, Kornél? — kérdeztem
Burgtól.

— Élek, hogyna élnék!

— Akkor menj le a lábamsról.

— Nevetve egyenesedtünk föl. Még volt-
tunk mentve. A román háboru első golyózó-
porából kiszabadultunk.

szarkeztésért felel:

Rudayánsky Endre (áronlőtében):
Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az esen rovat alatt kösölttekört nem vállalunk felelősséget)

Repszege

az állomás közelében 300 kishold
föld, mely legelőnek is alkalmas,
egészben vagy részletekben is
haszonbérbe adó.

Ajánlatok:

Dr. Czédly

ügyvédi irodájához intézendők
Aradra. 4201

ARADI KÖZLÖNY

1916. évi szeptember hó 1-től új előfizetést
nyitunk az Aradi Közlöny-re.

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	14 " — "
Negyed évre	7 " — "
Egy óra	2 " 40 "

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 " — "
Negyed évre	8 " — "
Egy óra	2 " 80 "

Tessék mutatvány számot kérni.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é.
közönséget, hogy raktárunkon
tisza anyagból készült férfi,
női- és gyermek-cipőket nagy vá-
lasztékban tartunk, valamint tal-
palásokat és borításokat mérsé-
kelt árban készítünk. Mérték
utáni rendelések elfogadtatnak.

Kiváló tisztelettel

Aradi cipészek
termelő szövetkezete.

URANIA SZÍNHÁZ.

2441

Mai naptól kezdve
számozott helyek.

Évadnyitás.

Svenska-udonság:

Tankréd

gróf.

6390—1916. pm.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a nyers szilváért követelhető legmagasabb
ár a m. kir. miniszterium 2450—1916. sz. rendelete szerint a követ-
kező:

1. §. A nyers szilváért követelhető legmagasabb ár a termelők-
től történő nagybani vásárlásnál métermázsánként (100 kg.) tiszta
sulyra a következő: a) ősz szilváért 20 kor., b) nyári szilváé 12 kor.
Ezen árak a csemegefajtájú szilvákra, amelyek azonban szeszifőzésre
és szilvaiz készítésre nem fordíthatók — nem vonatkoznak.

A szilvakészítményekért követelhető legmagasabb ár nagybani
vásárláskor métermázsánként 100 (Egyszása) kg. tiszta sulyra: a) aszalt
szilváért a készítőtől való nagybani vásárláskor: 1. 100—106. dbos
minőségért 100 korona. 2. 115—120. dbos 97 korona. 3. 120-on felelő
94 kor. b) szilvaizért a készítőtől való nagybani vásárláskor 120 kor.

Ha a szilva, aszalt szilva, vagy szilvaiz árusítása közvetlen fogyasz-
tás céljait szolgáló forgalomban (kicsinyben való vagy részletkereske-
desben) történik, az eladó csak olyan árakat számíthat, amelyek a meg-
állapított legmagasabb árnál nem aránytalanul magasabbak.

Az ez ellen vétőket az 1915. évi november hó 28. napján 4207—
1915. M. E. sz. a. kelt rendelet (L. a Budapesti Közlönynek 1915. évi
november hó 25. napján megjelent 278. számában) 16 §-a értelmében
kell büntetni.

A szilvacsefőrért követelhető legmagasabb ár hektoliterenkint: a)
nyári szilvából készült 3—4% szesztartalmu cefré 18 korona. b) ősz
szilvából készült 5% vagy ennél magasabb szesztartalmu cefré 18
korona. 8% szesztartalmon alóli cefre adásvétel tárgyát nem képez-
heti.

A jelen rendeletben megállapított legmagasabb árakat, amelyek
magukban foglalják a rakodó állomáshoz való szállítás költségét is,
csomagolás nélküli készpénzfizetés mellett történő eladás esetére kell
érteni.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árak 1916. évi
jullius hó 28. napján lépnek életbe.

Aki a jelen rendelet hatálya alá eső cikkért a legmagasabb árakra
vonatkozó rendelkezéseit bármilyen módon kijátsza vagy ennél közremű-
ködik, hat hónapig tartható elzárással és kétezer koronáig tarjed-
hető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ez a rendelet 1916. évi július 28. napján lépett életbe és a ma-
gyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Arad, 1916. augusztus 2.

Varjassy Lajos, polgármester

Csemege szilvát

fél érett és érett állapotban,
5 és 10 kilós kosarakban 4, il-
letve 7.60 korona árban, az ösz-
szeg előzetes beküldése mellett
szállít:

Weiszberger Sámuel utóda
gyümölcs gazdagsága

Honctő, Telefon Honctő 7. Meg-
rendelések intézendők:

Körösvölgyi Pálkaraktár

Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 651.

A főter legforgalmasabb helyén

Andrassy-tér 8. SZÁMU

házaiban egy kisebb

üzlethelyiség

azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-
hivatalában, József főherceg-ut 22.

18879—1916. kh.

Hirdetmény:

Közhirre teszem, hogy a m. kir. Ministerium a gyanta, gyanta-
olaj, kolofonium, terpentínolaj, és egyéb gyantatermék vasuton, hajón,
vagy gépkocsin történő szállításának igazolványhoz kötéséről, — továb-
bá az ily termékek készleteinek bejelentésére és átengedésére, valamint
legmagasabb árak megállapítására vonatkozó 4584—1915. M. E. számú
rendelet hatályon kívül helyezéséről.

1. Nyers gyantát, fenyőszurkot, serfőzőszurkot, gyantaolajat, to-
vábbá bármiféle fenyőből csurgatott, vagy fenyőről lekapart gyantát
valamint ezeknek termékeit, úgymint kolofoniumot, üveggyantát, hege-
dűgyantát, bármiféle terpentint és terpentínolajat nem postai polgári
forgalomban, közforgalomban vasuton, vagy pedig hajón, vagy gépkocsin
a város vagy község területén kívül eső helyre, ha a küldemény sulya
100 kg-nál nagyobb, csak a kereskedelemügyi miniszter által kiállított
szállítási igazolvány mellett szabad szállítani.

A szállítási igazolvány kiállítását a Magyar Gyantatermelő és
Beszerző Részvénytársaság (Budapest, V. Zoltán-utca 12.) utján kell kérni.

2. §. Az 1 §-ban felsorolt cikkek szállításához igazolvány nem
szükséges, ha a címzett vagy feladó (szállító) polgári vagy katonai
hatóság, állami intézmény vagy vállalatot.

A kereskedelemügyi miniszter a szállítási igazolvány szüksége
alól egyéb indokolt esetben is felmentést adhat.

Közforgalomban vasuti és hajózási vállalatoknak az 1. §-ban emlí-
tett cikket tartalmazó, 100 kg-ot meghaladó sulyu küldeményt a 2. §.
esetén kívül fuvarozás vagy tárolás végett csak úgy szabad elfogad-
niok és átvenniök, ha a feladó a fuvarlevéllel együtt a szállítási iga-
zolványt is beszovalgáltatja.

A szállítási igazolványt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni, és az árut
felvevő állomás annak jeléül, hogy az igazolvány — szállításához hasz-
nálatot és újból nem használható, köteles azt a feladási állomás kelet-
béli végzőjével lebélyegezni.

4. §. Közforgalomban vasuti vagy hajózási állomás által fuvarozás
vagy tárolás végett a jelen rendelet életbelépte előtt már átvett küldé-
ményekhez szállítási igazolvány nem szükséges.

5. §. Aki a jelen rendelet 1. §-ában említett cikket a jelen ren-
delet ellenére közforgalomban vasuton vagy hajón szállítási igazolvány
nélkül felad, hajón vagy gépkocsin ily igazolvány nélkül szállít, vagy
szállítat, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés
alá nem esik, — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással,
és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A gyantáért, kolofoniumért és terpentínolajért követelhető legma-
gasabb árak megállapításáról 4584—1915. M. E. szám alatt, továbbá
a kolofonium (gyanta) és terpentínolaj készleteinek bejelentéséről és
átengedéséről 4585—1915. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletek
hatályon kívül helyestetnek.

Arad, 1916. augusztus hó 22.

Green, főkapitány.

18229—1916.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a m. kir. Ministerium 2489—1916. M. E.
sz. rendeletével a pamut, pamutfonalak és ezekből előállított árak for-
galombahozatalának korlátozása tárgyában, a következőkép rendelkezett.

A jelen rendelet életbelépésétől kezdve bárki pamutot, pamut-
hulladékot, pamutfonal és szövethulladékot, elfilochét, műpamutot
nyers egyes pamutfonalat bezárólag az angol 60 finomsági számig,
az angol 60 fonalból előállított cernázott fonalat, nyers pamutszövetet és
nyers pamutszövetből konfekcionált cikket, továbbá egyenruha, háló-
zsák, kenyérszák és sátorszövetet kizárólag csak vagy közvetlenül a
katonai igazgatásnak, vagy a Magyar szent korona Országai Pamut-
központja Részvénytársaságnak (röviden: Pamutközpont r.-t. Budapest
V., Széchenyi-utca 1. adhat el.

A lehéritett, festett, maroellizált vagy egyébként nemesített pamut-
fonál, az ilyen fonalból készült szövet és egyéb cikk, valamint az angol
60. számnál finomabb nyers pamutfonal és az ilyenből előállított szövet
és egyéb cikkek, az egyenruha, hátizsák, kenyérszák, és sátorszövetek
kivételezéssel — ezentúl is korlátozás nélkül forgalomba hozható, kivéve
azokat az árakat, amelyekre nézve a kereskedelemügyi miniszter fel-
ajánlási kényszert rendel el.

Azoknak a cikkeknek átvételi árát, amelyeket a Pamutközpont
r.-t. a felajánlási kényszer alapján megvásárol, bizottság állapítja meg.

Az átvételi árak megállapításánál a következő árak szolgálnak
alappal a tiszta suly egy kg-jáért: Amerika pamut, middling minőség
7.50 K. Egyiptomi pamut 10 K. Fonalak amerikai, keletindiai és leván-
tai pamutból: 20. számú cocs 8.80 K. 36—42. számú cocs 9.70 K.

Fonalak egyiptomi pamutból: (a tiszta suly egy kg-jáért) 50. sz.
warpcops kártolt 15.20 K. 60 sz. warpcops kártolt 15.70 K. 60. sz.
warpcops fésült 17.50 K. 60. sz. warpcops fésült 18 K.

Félár készlet fonalért: (a tiszta suly 1 kg-jáért) 20. sz. 60. fill.
30. sz. 1.35 K. 40. sz. 1.15 K. 50. sz. cordonett 2.50 K. 60 sz. 3.10 K.
Katonai kaliko 82 cm. széles 15—15. beállítású, 18—20. fonalból 1.8
K. Barchend bogácsolt 78—79 cm. széles, 15—15 beállítású 16—16
fonalból 1.55 K. méterenként. Zsákmelin 114. cm. széles 4—60 beál-
lítású 16—16 fonalból 1.08 K. Festett strx 156—158 cm. széles 4—50
beállítású, 10—10 fonalból 7.10 K. méterenként. Az összes árak kész-
pénzfizetés esetében az átvétel helyén értetnek.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi vagy meg-
szegésénél bármilyen módon küzremüködik, az, amennyiben cselekménye
súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és hat
hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

Amennyiben megállapítható annak a nyereségnek az összege,
amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó
pénzbüntetés kétezer koronán felül, a megállapított nyereség kétsze-
resével felmentet összegig terjedhet.

A m. kir. Ministerium 4328—1915. M. E. számú rendeletének
1—6. §-ai a jelen rendelet életbelépésével hatályukat veszítik a ha-
tályuk ideje alatt keletkezett jogviszonyokra és elkövetett csele-
ményekre nézve azonban továbbra is az idézett rendelet hatálya
irányadó.

Arad, 1916. augusztus hó 12.

Green, főkapitány.

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér
édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző
gyógybor, vérszegények, láb-
badozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne
a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis
palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer,
finom fűszeres ízű, zson-
gító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor.
Gyomorbeteg részére és ott, ahol a condurongó kéreg ja-
valva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin, és a sósav jó tulaj-
donságait és kiválóan alkalmas a most
nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge
emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

* Kapható a készítőnél:

1945

**Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.**

Értesítés!

Az „IBOLYA DORÉ”

készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban ke-
rülnek forgalomba: Ibolya Doré-crém egy tégely K 1.50,
Ibolya Doré-szappan 1 darab K 1.50, Ibolya Doré-tej 1 üveg
1.50, Ibolya Doré-hőlgypor 1 doboz K 1.50.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját
vagy bajuszt a legszebb állandó
Hajfestő fekete színre lehet festeni, anél-
kül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen”. Ára 2.40 korona.

Szőrvesztő-De-pillor. E kitünő, a maga nemében párat-
lan szerrel minden alkalmatlan
szőrejt aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül
pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasításokkal 1 korona.

A lentí szernek kap- **Hajós Arpád** gyógyszer-
hatós a készítőnél tarában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapítotott 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak elválasztásával felszámolt.

A legkisebb hirdetés 80 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vételnek felel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

„Óvagy asszony”
Vigigére levél van a kiadóban. 4638

ELLÁTÁS.

Lakást keres
Teljes ellátással, VII-ik realista jeles tanuló, intelligens családnál, hol csak egy vagy két lakótársra lenne. Cím a kiadóhivatalban. 4008

Olcsó házi koszt
reggeli, ebéd és vacsora kapható Pecakay Lajosné újonnan megnyitott konyhájában. Deák Ferenc-utca 33-34. szám alatt. 4630

OKTATÁS.

Keresek. szakoktató.
(Felnőttek számára.) Könyvtel. Gyorsírás. Gép- és helyesírás. Keresek. számítan. Gyakorlati alapon, alapos oktatás. Díjtalan állásfoglalás. Beiratkozások szept. 4-ig. Engel, Lázár Vilmos-u. 2. 3836

Ist. Fluiternátus Arad,
Chorin Aron-utca 1. Felvez. bentlakó rendes és magántanulókat. Előkezesít. felelősséggel összevont magánvizsgálatokra is. Prospektust készséggel küld. 3981

ALKALMAZÁST KERES.

Két menekült úri leány
könnyebb irodai alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 4646

Jobb házból való leány
gyermek mellé ajánlik. Cím a kiadóhivatalban. 4690

Gépirásban
és irodai teendőkhöz jártas úri leány délutáni foglalkozást keres. Salva megkeresések a kiadóba kerülnek, ahol cím megadható. 2030

Magyar kisasszony
gyermek mellé, esetleg társalkodónak ajánlik. Cím a kiadóban. 4642

Hadmentes, érettségizett
Általános alkalmazást keres. Bármily irodai teendő elvégzésére vállalkozik. Forray-u. Nádasy-palota, muvirag kereskedés. 4644

Ügyes gépirónő,
ki hivatalos dolgokban is jártas, délutánra 2-3 órát elvállal. Cím a kiadóhivatalban. 4615

ALKALMAZÁST NYER.

Hírdetés,
nyeres, tiszta család magas fizetés mellett azonnal felvétetik. Főzés nincs. József főherceg-ut 12. sz. Brandes. 4637

Tanulót
keresek vegyeskereskedésbe, teljes ellátással, ruházaton kívül. Relsz József, Alsóalmád. 4611

Szakácsné,
30-35 év körül, ki éves, jó bizonyítványokkal rendelkezik, úri háznál szeptember 1-re alkalmazást nyer. Cím a kiadóban. 2397

Jó házból való leány
üzletbe kiszolgálónak felvétetik. Klein Miksa, Boros Beni-ter 8. 4639

Hadmentes
Fűszer- és festékszarmában jártas segéd, azonnal felvétetik. Cím a kiadóban. 4635

GYOGYASZAT.

As angol
fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földesféle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

KIADÓ LAKÁS.

Bürokraták szoba
utcai, külön bejáratú, kiadó. Szent Pál-utca 8., I. emelet. 4643

Három utcai
4 udvari szobából álló II. emeleti lakás, An rácsy-ter 8. sz. alatt azonnalra kiadó. Bővebbet a hárfelügyelőnél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Szántógépet
2 mozdonyal 10-16 lóerőset, esetleg egy erős magánjáró garnitúrát, az ár megjelölésével keresek. Cím a kiadóban. 4645

Gazdáknak
buszapróbához 180 kg. Ia. részléc, ezenkívül 50 kg. elsőrendű házi szappan eladó. Cím a kiadóhivatalban. 4523

Tej
45-50 liter napisükséglet fedezésére keresetek. Aradi tanítókonviktus, Gróf Apponyi-ut 13/a. 4608

Kiadó
8 szobás magános lakóház, kerttel és minden kiegészítéssel. Cím a kiadóhivatalban. 4610

Tábori dobozok,
levelező-lapok, levelek és papíráruk nagyban és kicsiben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papirkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság-ter 1. Telefon 808. 611

Szűretelők edények,
prések, nagy és transport hordók, permetesők stb. eladók. Bővebbet úv. Welssz Rudné, Apponyi-ut 2. 4614

„Esz”
cipőszívító lamét kapható. Cipőüzem, Andrassy-ut 22. Telefon 10-44. 8427

Egy alig használt egyenáramú
2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Keresek
négy darab használt, de jókarban lévő pálinkás transport hordót, helyben, ár megjelölésével. Paplitzky Antal, Arad. 4629

National register kassza,
majdnem új, eladó. Megtekinthető Wajdits gyógyszerárban, Ferenc-ter. 4638

ÜZLETEK.

Andrássy-ter 8.
száma háza egy kisebb üzlethelyiség azonnalra kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám.

KÜLÖNFÉLE.

As Annel
aranyé-kupákat mindenben pótolják a Haemorrhoidál-kupok, azonos összetételű folyton hatású is teljesen azonos, ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

Apróhirdetések
az „Aradi Közlöny” részére felvételtök a Messinger-boy irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

1° körisfatalp és küllő, lőcsfa, kocsirud

továbbá

mindennemű bogár szer-
szám és műbutorfa kapható

AUFRICHT MIKSA

lakkereskedésben

Arad, Kossuth-utca sarok.

6-tomató előtt. 4441

Gepolajok, Gépfaggyú,

Kocsikenőcs, Kőolaj,

Szappan, Gyertya,

Gyufa, Szóda,

Keményítő, Raffia

állandó nagy raktár.

Hubert József

Arad, Szabadság-ter.

Telefon 262. sz. 3023

508-1916. g. sz.

Árlejtségi hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város tulajdonában levő 400 m² kavicsnak a bodrogli utra való kiszállítására iránt folyó év szeptember 11-én d. e. 10 órakor árlejtsést tart.

Az árlejtsésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal. Az írásbeli ajánlatok lezártan

az árlejtsés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánom-péznak a városi pénztárban történt befizetését igazoló letétjegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtsési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtsési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árlejtsést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1916. évi augusztus hó 28-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

özv. Szalkai Arminné

hímző és fehérnemű üzlete, előnyomda Arad, Weitzer János-u. 13. (Főpostával szemben.)

Női és férfi, gyermek kelengyék, intézeti és kórházi fehérneműek, legfinomabb anyagból, színes és fehér hímzések, fehérnemű varrások olcsó árban készülnek. — Úri leányok fehérnemű varrás, hímzés és szabás tanítására felvétetnek. 8418

Permetező- javítások,

Patent

kutszivattyuk,

Patent

borszivattyuk,

Patent

tűzifecs kendők,

Patent

kályhacsövek,

a legnagyobb fűtőanyag megtakarítással

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyú készítő

Arad, Rákóczi-utca 27.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppe” folyadék és „Peppe” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít! !

Peppe folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.

Peppe hintőpor 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desinficiálja, utólsó igen kellemes. Ára egy porcelán-szalencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJOS ÁRPÁD

gyógyszerár Arad, Andrassy-ter 22. sz. (Mezeyháza) szemben.)